

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
DLA MIASTA MYŚŁOWICE**

faza analityczna

**ANALIZY POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH –
KORYTARZE EKOLOGICZNE, POWIĄZANIA WIDOKOWE,
WALORYZACJA KRAJOBRAZU, KOMPLEKSY LEŚNE, STREFY
PRZEWIETRZANIA, PRZESTRZENIE PUBLICZNE,
KRAWĘDZIE, WĘZŁY AKTYWNOŚCI.
TERENY GEOLOGICZNIE CZYNNIE, TERENY GÓRNICZE,
TERENY OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ**

2019, listopad

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Krajobraz	3
2.1. Waloryzacja krajobrazu	3
2.2. Powiązania widokowe	5
3. Przestrzenie publiczne i węzły aktywności	7
3.1. Przestrzenie publiczne	7
3.2. Węzły aktywności	8
4. Korytarze ekologiczne	9
5. Ochrona przeciwpowodziowa	12
5.1. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie miasta	12
5.2. Obszary zagrożone podtopieniami	12
5.3. Działania w zakresie zapobiegania zagrożeniom wodnym	13
6. Warunki przewietrzania	15
7. Górnictwo	16
7.1. Obszary i tereny górnicze - zmiany w okresie 2008-2019	16
7.2. Obecna działalność wydobywcza, likwidacyjna oraz ujawnione zamierzenia	18
7.3. Tereny pogórnice – analiza rozpoznania przydatności do zabudowy	22
7.4. Obiekty i obszary proponowane do ochrony filarami ochronnymi	24

Spis tabel

Tab. 1. Ocena walorów krajobrazowych różnych części miasta	3
Tab. 2. Obiekty i obszary proponowane do wskazania w suikzp do ochrony filarami ochronnymi wyznaczonymi w złożach kopalin	27

Spis rysunków

Rys. 1. Obszary i tereny górnicze w Mysłowicach w roku 2008 (według suikzp)	16
Rys. 2. Obszary i tereny górnicze w Mysłowicach w roku 2015 (według opracowania ekofizjograficznego)	17
Rys. 3. Obszary i tereny górnicze w Mysłowicach w listopadzie 2019	21
Rys. 4. Tereny pogórnice w Mysłowicach - listopad 2019	23

Spis załączników (map)

1. Waloryzacja krajobrazu. Powiązania krajobrazowe. Przestrzenie publiczne mapa w skali 1:15000
2. Powiązania przyrodnicze mapa w skali 1:15000
3. Ochrona przeciwpowodziowa. Warunki przewietrzania. mapa w skali 1:15000
4. Tereny górnicze i pogórnice. Filary ochronne. mapa w skali 1:15000

1. Wstęp

Opracowanie zostało wykonane w związku z Umową nr PS.272.1.2019, zawartą w dniu 4 lutego 2019 r. pomiędzy Gminą Miasto Myślowice a Biurem Rozwoju Regionu Sp. z o.o. w Katowicach. Przedmiotem umowy jest wykonanie „Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Myślowice”. Opracowanie jest realizacją zadania, które zgodnie z harmonogramem rzeczowo-terminowym realizacji przedmiotu umowy (załącznik nr 1 do umowy) stanowi realizację Etapu I. pn. „analiza powiązań funkcjonalnych – obejmująca korytarze ekologiczne, powiązania widokowe, waloryzację krajobrazu, kompleksy leśne, strefy przewietrzania, przestrzenie publiczne, krawędzie, węzły aktywności (...) tereny geologicznie czynne, tereny górnicze, tereny ochrony przeciwpowodziowej - analiza uwarunkowań, zagrożeń, ochrony (analiza zmian – tereny górnicze i pogórnice, w tym wyznaczenie filarów ochronnych”.

W opracowaniu wykorzystano dotychczasowe opracowania wykonane na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Myśłowic, w szczególności Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Myślowice z 2015 r., z uwzględnieniem zmian uwarunkowań jakie zaszły w okresie ostatnich 4 lat.

Wykonano identyfikację powiązań krajobrazowych, przeprowadzono delimitację obszaru miasta na jednostki krajobrazowe oraz wykonano waloryzację krajobrazu w tych jednostkach. Ma to służyć sporządzeniu rekomendacji i wniosków dotyczących krajobrazu wraz z wyznaczeniem obszarów cennych krajobrazowo (w następnym etapie fazy analitycznej).

W opracowaniu określono (w szczególności) zagrożenia górnicze i pogórnice warunkujące przydatność terenów do zabudowy oraz propozycję obszarów do objęcia filarem ochronnym.

Wynikiem prac jest określenie uwarunkowań, zgodnie z zakresem merytorycznym opracowania. Uwarunkowania te są przedstawione na 4 mapach w skali 1:15000.

2. Krajobraz

2.1. Waloryzacja krajobrazu

Podział miasta na jednostki krajobrazowe jest oparty na analizie: pokrycia terenu, powtarzalności form przestrzennych, funkcji terenów oraz analizie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wyodrębniono obszary w miarę jednorodnie funkcjonalnie i fizjonomicznie lub posiadające specyficzne cechy (na ogół walory) wyróżniające je na tle otoczenia. W efekcie wyodrębniono 34 obszary o zróżnicowanej powierzchni od 0,3 do 11,1 km², które poddano ocenie. Wykorzystano metodę rangową, polegającą na przypisaniu odpowiedniej liczby punktów w skali pięciostopniowej (1 walor najniższy, 5 – walor najwyższy) dla 4 różnych kryteriów oceny. Po zsumowaniu uzyskano wyniki waloryzacji dla poszczególnych obszarów. Najniższa liczba punktów wyniosła 5, najwyższa 17. Przyjęto następujące kryteria oceny:

1. **Kulturowość:** Występowanie elementów dokumentujących historyczny i gospodarczy rozwój miasta, w tym zabytkowej architektury, historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, śladów dawnego przemysłu i górnictwa;
2. **Naturalność** (związana z walorami środowiska przyrodniczego): Ukształtowanie powierzchni terenu, jakość i różnorodność pokrycia roślinnością.
3. **Fizjonomia:** Zróżnicowanie pionowe, obecność pozytywnych akcentów i dominant przestrzennych; rozwinięcie krajobrazu w poziomie; kompozycja elementów krajobrazu; wartość estetyczna
4. **Harmonijność:** Stan ładu przestrzennego; występowanie elementów dysharmonijnych (terenów zdegradowanych, zdewastowanych obiektów budowlanych itp.).

Wyniki waloryzacji ujęto w 6. stopniowej skali I – VI. Walor „I” oznacza najwyższą ocenę wydzielenia krajobrazowego, walor „VI” najniższą. W pierwszej grupie znalazły się krajobrazy terenów otwartych związanych ze zrębowymi pagórami, zbudowanymi z dolomitów i wapieni triasowych. Obszary te cechuje przede wszystkim dobre zachowanie przedpoli widokowych, ciekawa rzeźba terenu z odsłonięciami skalnymi oraz mozaikowość zbiorowisk roślinnych. Walor II obejmuje zróżnicowane funkcjonalnie tereny, które cechuje również wysoka jakość lub wysoki potencjał krajobrazu. W grupie tej znalazły się tak różne od siebie tereny jak obszar Starego Miasta i Ławki, czy otoczenie wieży telewizyjnej i przełom Przemszy przez Pagóry Imielińskie z zabudową Dzieńkowic. Każdy z tych obszarów jest na swój sposób unikatowy w skali miasta. Obszary zaklasyfikowane do grupy „III” i „IV” obejmują tereny przeciętne/typowe. Niektóre z nich są unikatowe w skali miasta (np. Stawy Hubertus), niektóre cechuje duża dynamika zmian pod wpływem rozwoju nowej zabudowy, głównie mieszkaniowej jednorodzinnej. W grupie V, a zwłaszcza VI znalazły się obszary najmniej atrakcyjne krajobrazowo – przemysłowe i poprzemysłowe, z silnie zaburzonym ładem przestrzennym, zdegradowane.

O ile tereny z grupy I i II będą wymagać przede wszystkim ochrony i konserwacji udokumentowanych walorów krajobrazowych, to w stosunku do terenów z grupy V, a zwłaszcza VI, konieczne są działania rewitalizacyjne oraz rehabilitacyjne w stosunku do części istniejącej zabudowy, a także porządkowanie funkcji terenów.

W tabeli 1 zamieszczono zestawienie poszczególnych ocen dla każdego z wymienionych kryteriów oraz ocenę łączną, będącą syntetycznym wynikiem waloryzacji i przesłanką do podejmowania działań planistycznych i pozaplanistycznych w celu ochrony walorów krajobrazowych miasta i regionu.

Tab. 1. Ocena walorów krajobrazowych różnych części miasta

Nr obszaru	Lokalizacja obszaru	Kryteria oceny				Łączna liczba punktów	Ocena łączna
		Kulturowość	Naturalność	Fizjonomia	Harmonijność		
1	Wzgórze Wygonie-Kępa wraz z najbliższym otoczeniem	4	4	5	4	17	I
2	Kamieniołom Krasowy wraz z przyległymi terenami	4	4	5	4	17	I
3	Pagóry Imielińskie w Dzieńkowicach	3	5	4	5	17	I
4	Zagajniki leśne wraz z pozostałościami łąk w Krasowach i szybikami	4	4	4	4	16	II

ANALIZY POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH MIASTA MYSŁOWICE

Nr obszaru	Lokalizacja obszaru	Kryteria oceny				Łączna liczba punktów	Ocena łączna
		Kulturowość	Naturalność	Fizjonomia	Harmnijność		
	kopalni Dar Karola oraz wieżę telewizyjną						
5	Zabudowa Ławek i łąki w dolinie Przyrwy	3	4	4	5	16	II
6	Dzieńkowice wraz z fragmentem doliny Przemszy	4	3	3	4	14	II
7	Stare Miasto wraz z terenami zieleni w dolinie Przemszy	5	2	4	3	14	II
8	Krasowy, północna część Ławek i południowa część Kosztów	2	4	4	3	13	III
9	Stara Wesoła, Morgi, Larysz, Kosztowy – część zachodnia	3	4	3	3	13	III
10	Stawy Hubertus	2	4	3	3	12	III
11	Lasy Ławecko-Dzieńkowickie wraz z łąkami śródleśnymi (Rzutna)	2	4	3	3	12	III
12	Tereny zieleni nad Przemszą w Brzęczkowicach z Trójkątem Trzech Cesarzy	3	3	3	3	12	III
13	Wschodnia część Brzezinki	2	3	3	3	11	IV
14	Tereny zieleni nad Przemszą w Brzezince	1	3	3	4	11	IV
15	Janów Miejski i zachodnia część Wielkiej Skotnicy	2	2	3	3	10	IV
16	Kompleks Lasów Mysłowickich	2	3	2	3	10	IV
17	Las w Wesołej	1	3	2	3	9	IV
18	Brzęczkowice – zabudowa jednorodzinna	2	2	3	2	9	IV
19	Słupna – część wschodnia	3	2	2	2	9	IV
20	Piasek	3	2	2	2	9	IV
21	Śródmieście – część zachodnia	3	2	2	2	9	IV
22	Kosztowy - część wschodnia	2	2	3	2	9	IV
23	Południowa część Brzęczkowic z kompleksem ogrodów działkowych	2	2	2	2	8	V
24	Dawne osadniki popiołów w Dzieńkowicach	2	1	3	2	8	V
25	Tereny przemysłowe (kopalniane) w Wesołej	3	1	2	1	7	V
26	Tereny intensywnej zabudowy o różnych funkcjach w Brzezince, Kosztowach i Laryszu	2	1	2	2	7	V
27	Brzęczkowice - Os. Powstańców Śląskich	1	2	2	2	7	V
28	Wesoła Osiedle	1	2	2	2	7	V
29	Śródmieście – osiedla mieszkaniowe	1	2	2	2	7	V
30	Kompleks hali magazynowych przy S1	1	1	2	3	7	V

Nr obszaru	Lokalizacja obszaru	Kryteria oceny				Łączna liczba punktów	Ocena łączna
		Kulturo-wość	Natural-ność	Fizjo-nomia	Harmo-nijność		
	(Brzezinka-Kosztowy)						
31	Tereny przemysłowe i poprzemysłowe w Stawiskach i Szabelni	3	1	1	1	6	VI
32	Tereny przemysłowe w Ćmoku wraz z ogrodami działkowymi	1	2	2	1	6	VI
33	Tereny przemysłowe we wschodniej części Ćmoka oraz w rejonie Szybu Wschodniego	2	1	1	1	5	VI
34	Tereny przemysłowe we wschodniej części Brzezinki	2	1	1	1	5	VI

Zródło: Opracowanie własne

2.2. Powiązania widokowe

W rozdziale 2.1 przeprowadzono delimitację obszaru miasta na jednostki krajobrazowe. Jedną z cech jaką brano pod uwagę oceniając jakość krajobrazu były otwarcia widokowe zapewniające obserwację dalszych planów oraz całej złożoności kompozycji krajobrazowej. Najlepsze miejsce obserwacji zapewniają wyniosłości terenu, gdyż obserwację w mniejszym stopniu zakłóca pokrycie terenu roślinnością i zabudowaniami. Najdogodniejsze takie punkty obserwacyjne są dostępne na Garbie Dzieńkowic. W zależności od miejsca obserwacji rozciągają się stąd dalekie i szerokie widoki, praktycznie w każdym kierunku. Znaczna ilość punktów widokowych znajduje się w partiach szczytowych wzgórz w rejonie Starej Wesołej, Morgów, Larysza i w Krasowach. Obserwacje z tych punktów są jednak często ograniczone do niewielkiego wycinka horyzontu. Problemem jest duża ilość zabudowy i drzew przesłaniających widok. W ostatnim czasie część z punktów widokowych została całkowicie otoczona zabudową. Coraz trudniej o dalekie obserwacje z poziomu ulic.

Dobre punkty widokowe znajdują się również w Brzęczkowicach – na północ od Osiedla Powstańców oraz na jego zachodnich obrzeżach. W tym przypadku pomimo dogodnej ekspozycji stoków garbu sąsiadującego bezpośrednio z doliną Przemszy obserwacje w kierunku wschodnim utrudniają wysokie drzewa porastające wysoki brzeg Przemszy, a w kierunku północnym, oprócz drzew również wysokie nasypy kolei. Tym niemniej zlokalizowane w tym rejonie 2 punkty widokowe zapewniają możliwość dalekich obserwacji w kierunku Sosnowca, a zwłaszcza Jaworzna.

W niektórych przypadkach dogodne otwarcia widokowe są dostępne również z punktów zlokalizowanych w dolinach. Sprzyja temu jednak pokrycie terenu niską roślinnością łąkową (Ławki, Łąki Rzutna).

W północnej części miasta, ze względu na duży udział wysokich budynków oraz nasypów drogowych i kolejowych, powiązania widokowe są słabe. Na uwagę zasługują otwarcia widokowe w kierunku Starego Miasta - z ul. Chopina (punkt widokowy), fragmentu ul. Katowickiej oraz ulicy Krakowskiej (w rejonie Przemszy).

Powiązania widokowe z otaczającymi miastami występują głównie w północno-zachodniej części miasta oraz od wschodu i południowego wschodu. Najważniejsze powiązania występują:

- w rejonie Stawów Hubertus – panoramy w kierunku Szopienic i Os. Naftowa;
- w rejonie Janowa Miejskiego i Stawisk – panoramy w kierunku Katowic (Janowa i Szopienic), dobrze eksponowana od strony Katowic zabudowa Janowa Miejskiego i niektórych fragmentów Śródmieścia;

- w rejonie mostu na Przemszy – widoki na osi Stare Miasto – Sosnowiec (Modrzejów);
- w rejonie Brzęczkowic – panorama w kierunku Jaworzna i Sosnowca; silna ekspozycja widokowa Osiedla Powstańców – dominanta obszarowa widoczna z wielu punktów na terenie Jaworzna, w tym drogi S1;
- w rejonie Dzieńkowic – panoramy w kierunku Jaworzna, Imielina, Libiąża; dobra ekspozycja Garbu Dzieńkowic, wraz z przełomowym odcinkiem doliny Przemszy i zabudową Dzieńkowic na terenach sąsiednie, zwłaszcza na Jaworzno (Jeleń).

Od strony zachodniej i południowej powiązania widokowe z sąsiednimi miastami są słabe, gdyż Mysłowice są oddzielone od nich kompleksami leśnymi. Należy zwrócić uwagę na kontynuację krajobrazu przemysłowego związanego z obiektami kopalni Wesoła również po stronie Katowic.

3. Przestrzenie publiczne i węzły aktywności

3.1. Przestrzenie publiczne

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczną stanowi obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne (art. 2 pkt 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Obszary przestrzeni publicznej określa się w studium (art. 10 ust. 2 pkt 8 cyt. Ustawy).

Przestrzeń publiczną tworzą powszechnie dostępne układy, zarówno o charakterze miejskim, ukształtowane przez obiekty architektury wokół ulic, placów, miejsc, związanych z użytkowaniem publicznym, miejsc związanych z wydarzeniami historycznymi, kulturowymi lub tradycją, wraz z tworzącymi obudowę tych przestrzeni pierzejami zabudowy i elewacjami obiektów, jak i nie będące wnętrzami urbanistycznymi powszechnie dostępne obszary pełniące funkcje: handlowo-usługowe, kulturalne i rozrywkowe, rekreacyjne (obiekty sportowe, parki i skwery). Do przestrzeni publicznych zaliczono również tereny wokół kościołów, gdzie skupia się życie społeczne ludności na poziomie lokalnym. W analizie natomiast pominięto galerie handlowe, gdyż pomimo ich publicznej dostępności, w niewielkim stopniu służą one poprawie jakości życia mieszkańców i nawiązywaniu kontaktów społecznych (w rozumieniu definicji ustawowej).

W przypadku Mysłowic główne przestrzenie publiczne koncentrują się na obszarze Starego Miasta lub na terenach bezpośrednio do niego przyległych, natomiast w pozostałej części Śródmieścia są słabo wykrystalizowane. W centrum miasta główne przestrzenie publiczne tworzą ulice i place - ciągi piesze, przeważnie na osi północ-południe. Północną granicę tego układu wyznaczają obiekty Szpitala nr 2 w Mysłowicach, natomiast południową dworzec kolejowy. Wokół tych ulic i placów skoncentrowana jest zabytkowa zabudowa Mysłowic, w obrębie której funkcjonują liczne usługi publiczne i komercyjne. Przedłużenie obszarów przestrzeni publicznych w tym rejonie stanowią tereny zieleni rekreacyjnej i tereny sportowo rekreacyjne (Park Zamkowy, Park Promenada i MOSiR, stadion).

Ważną przestrzeń publiczną w Mysłowicach stanowi Park Słupna wraz z otoczeniem. Oprócz funkcji rekreacyjnej tego ośrodka, pełni on również ważną rolę w zakresie szeroko rozumianej kultury. Odbývają się tutaj koncerty, festyny i inne imprezy plenerowe. Działa tutaj również Centralne Muzeum Pożarnictwa, przyciągające grupy ludności także spoza miasta.

Poza centrum miasta i Słupną, w pozostałych dzielnicach, przestrzenie publiczne są mało wykrystalizowane i mają słabe oddziaływanie, prawie wyłącznie lokalne. Można je wyodrębnić w postaci: lokalnych centrów handlowo-usługowych, ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych i terenów wokół kościołów. Wyjątek stanowi myśłowicka część ośrodka rekreacyjnego „Wesoła Fala”, którego oddziaływanie jest znacznie szersze (ogólnomiejskie).

W południowych dzielnicach miasta przestrzenie publiczne wymagają wzmocnienia i rozwoju. Podobnie w zachodniej części Śródmieścia i w Janowie Miejskim. Zachodzi potrzeba kreowania nowych przestrzeni publicznych. W niektórych miejscach południowej części miasta mogłoby się to wiązać z adaptacją niektórych terenów „przyrodniczych” lub ich części na cele rekreacyjne, z wyeksponowaniem walorów przyrody ożywionej i nieożywionej oraz elementów kulturowych. Ogólnie na terenie miasta, poza częścią Śródmieścia na wschód od linii kolejowej i Słupną zauważa się deficyt łatwodostępnych terenów zieleni o funkcji rekreacyjnej, które jednocześnie mogłyby pełnić również rolę przestrzeni publicznych, głównie o zasięgu dzielnicowym. Przy dobrym skomunikowaniu np. ścieżkami rowerowymi ranga takich przestrzeni mogłaby wzrastać. Niektóre z nich mogłyby mieć oddziaływanie szersze, wykraczające poza dzielnicę, a nawet stanowić atrakcję w skali regionu.

3.2. Węzły aktywności

Węzły aktywności stanowią tereny koncentracji działalności gospodarczych, zwłaszcza usługowych (komercyjnych i publicznych), obiektów administracyjnych oraz związanych z edukacją i służbą zdrowia, obiektów służących rekreacji, w tym obiektów sportowych. Tereny te są na ogół dobrze obsługiwane przez komunikację publiczną.

Do najważniejszych celów kształtowania węzłów aktywności miejskich należy zaliczyć:

- rozwój sieci przestrzeni publicznych,
- wykorzystanie walorów kulturowych, przyrodniczych, społecznych, w celu ich ochrony i racjonalnego wykorzystania do ożywiania węzłów aktywności miejskiej,
- tworzenie szerokiego spektrum usług związanych z uwarunkowaniami charakterystycznymi dla danego obszaru,
- poprawa dostępności komunikacyjnej.

Ze względu na główne funkcje węzły aktywności miejskich można podzielić na:

- społeczne (centra lokalne),
- komercyjne, handlowe (centra, galerie handlowe),
- komunikacyjne, często w połączeniu z funkcją handlowo-usługową,
- biznesowe np. parki technologiczne,
- kulturalne,
- sportowe i rekreacyjne.

Ze względu na zasięg oddziaływania można je podzielić na:

- ogólnomiejskie,
- dzielnicowe.

Najważniejszym węzłem aktywności jest obszar Starego Miasta. Tutaj koncentruje się większość urzędów administracji publicznej i obiektów służby zdrowia. Występuje ponadto duża koncentracja obiektów gastronomicznych i handlowych. Obszar ten jest także głównym węzłem komunikacji publicznej w mieście, obejmującym: dworzec kolejowy oraz liczne przystanki tramwajowe i autobusowe. Drugi (podrzędny) węzeł aktywności w Śródmieściu, związany głównie z handlem i usługami komercyjnymi, znajduje się po drugiej stronie torów kolejowych, pomiędzy ulicami: Chopina, Katowicką, Mikołowską i Lompy.

W północnej części miasta, w rejonie ulic: Katowickiej, Bończyka i Obrzeżnej Północnej znajduje się węzeł aktywności związany z handlem (obiekty wielkopowierzchniowe), w sąsiedztwie których znajduje się też hala widowiskowo-sportowa. Kolejny węzeł aktywności o znaczeniu ogólnomiejskim, którego oddziaływanie jednak znacznie wykracza poza Myśłowice, stanowi teren giełdy samochodowej. W rejonie tym koncentruje się wiele usług związanych nie tylko z handlem samochodami, lecz również szeroko pojętą obsługą samochodów i handlem hurtowym.

Pozostałe 2 węzły aktywności o znaczeniu ogólnomiejskim, stanowią tereny rekreacyjne. O ile ośrodek „Wesoła Fala” pełni wyłącznie funkcję rekreacyjną i sportową, a jego oddziaływanie w skali miasta jest raczej słabe, to ośrodek rekreacyjny „Słupna” wraz z Centralnym Muzeum Pożarnictwa oraz obiektami gastronomicznymi i hotelowymi ma duże znaczenie społeczne dla Myśłowic, głównie ze względu na często organizowane tu koncerty i inne imprezy plenerowe.

Inne węzły aktywności zostały określone jako dzielnicowe. Mają one wyłącznie zasięg lokalny i charakteryzują się niskim potencjałem centrotwórczym. Są to lokalne (dzielnicowe) centra handlowo-usługowe lub obiekty sportowe, na których organizowane są rozgrywki ligowe. Znajdują się one w: Brzęczkowicach, Brzezince, Wesołej i Kosztowach. Natomiast w dzielnicach: Ławki, Krasowy, Dzieckowice, Larysz i Stara Wesoła nie określono żadnych węzłów aktywności - nie występują tereny koncentracji funkcji gospodarczych czy społecznych.

4. Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny definiowany jest w ustawie z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2015 poz. 1651 z późn. zm.) jako obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Definicję tę doprecyzowuje się zazwyczaj, podkreślając dodatkowo relatywnie niewielką szerokość terenu i jego odmiennosć od otaczającego tła, a jednocześnie łącznikową funkcję pomiędzy określonymi, podobnymi ekosystemami. Korytarze ekologiczne mogą mieć różny charakter: ciągły lub przerywany oraz różny kształt: liniowy, pasowy, sieciowy, a także przystanków pośrednich („stepping stones habitats”). Specyfika korytarza ekologicznego uzależniona jest w decydującej mierze od biologii określonej grupy organizmów czy też określonego gatunku, którym ma służyć.

W granicach administracyjnych Myśłowic zlokalizowane są elementy sieci korytarzy ekologicznych województwa śląskiego. Regionalna koncepcja korytarzy migracyjnych opracowana została na potrzeby planu zagospodarowania przestrzennego województwa (Parusel i in. 2007, Romańczyk i in. 2015). Spośród wskazanych w „Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” typów korytarzy przez obszar miasta przebiegają korytarze: ichtiologiczne, ornitologiczne, chiropterologiczne, spójności oraz zlokalizowany jest fragment obszaru węzłowego korytarza teriologicznego - dla ssaków kopytnych.

Korytarze ichtiologiczne

Najważniejszy korytarz dla ryb stanowi rzeka Przemsza. Reprezentuje ona II-rzędowy korytarz o znaczeniu regionalnym (R-12) o całkowitej długości wynoszącej 86,9 km. Przemsza jest rzeką drugiego rzędu hydrologicznego, w której przekroju ujściowym należy oczekiwać migracji części populacji ryb dwuśrodowiskowych (diadromicznych) zasiedlających okresowo ich zlewnie, wobec czego stanowi dla nich i dla wędrownych ryb jednośrodowiskowych (potadromicznych) bardzo ważny szlaki migracji. Na odcinku myśłowickim korytarz ten ma charakter ciągły, umożliwiając dwukierunkowe wędrówki organizmów wodnych. Nieciągły charakter ma jednak odcinek ujściowy korytarza ichtiologicznego Przemszy, łączący się z ponadregionalnym korytarzem Górnej Wisły. Jest to szczególnie istotne w kontekście odtworzenia w przyszłości historycznych szlaków migracji ryb dwuśrodowiskowych w rzece Przemszy. Drugim korytarzem dla ryb, którego fragment przebiega wzdłuż północnej granicy Myśłowic jest Brynica (R-13). Jest to III-rzędowy szlak migracji ryb dwuśrodowiskowych o ciągłości zachowanej na krótkim odcinku. Jego potencjalna rola w migracji ryb diadromicznych uzależniona jest jednak od drożności korytarza Przemszy i samej Wisły.

Zgodnie z koncepcją korytarzy ichtiologicznych, korytarze dla ryb stanowią nie tylko cieki, które faktycznie pełnią funkcję korytarzową, ale również takie, które ze względu na zabudowę hydrotechniczną, nadmierne zanieczyszczenie czy inne antropogeniczne przekształcenia utraciły swój naturalny lub półnaturalny charakter i nie zapewniają ciągłości ekologicznej, lecz w przeszłości taką rolę pełniły (a więc historyczne szlaki migracji dla ryb wędrownych dwuśrodowiskowych oraz jednośrodowiskowych). Założono bowiem, że nawet rzeki, które nie służą aktualnie migracji organizmów wodnych, mogą tę funkcję pełnić w przyszłości. Takie podejście jest w znacznym stopniu uzasadnione zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej zobowiązującej państwa członkowskie Wspólnoty Europejskiej nie tylko do zapobiegania pogorszeniu stanu wszystkich części wód powierzchniowych, lecz także do poprawy i przywrócenia ich stanu (także w przypadku silnie zmienionych części wód powierzchniowych) w celu osiągnięcia odpowiednio dobrego stanu wód oraz dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego tych wód.

Teren Myśłowic został ponadto włączony w obręb 2 obszarów węzłowych, ostoi ichtiofauny: Przemszy Dolnej i Gostyni z dopływami. Ostoje ichtiologiczne w województwie śląskim wyznaczono w oparciu o występowanie gatunków przewodnich (istotnych gospodarczo) dla danej krainy rybnej, gatunków objętych ochroną prawną (zgodnie z nieaktualnym już Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną), gatunków których siedliska są chronione na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. tzw. „dyrektywy siedliskowej” oraz gatunków zagrożonych wg Czerwonej Listy Słodkowodnej Ichtiofauny Polski (Witkowski, Błachuta, Kotusz, Heese 1999). Ostoja Przemsza Dolna stanowi zgodnie z nazwą dolną część zlewni Przemszy, poniżej zbiorników Przeczyce i Kozłowa Góra i obejmuje północną część Myśłowic (jej całkowita powierzchnia wynosi 1029,4 km²). Została wyznaczona dla ochrony potadromicznych gatunków ryb, a po odtworzeniu historycznych szlaków migracji również dla ochrony diadromicznych gatunków ryb. Na jej terenie wskazano szereg obszarów rdzeniowych ostoi, m.in.: odcinek Przemszy i Boliny. Obszary rdzeniowe to odcinki cieków zapewniające warunki niezbędne do przetrwania cennych gatunków ryb, a w szczególności komunikację ekologiczną w obrębie ostoi oraz miejsca potrzebne do odbycia tarła, a także rozwoju i wzrostu

wszystkich stadiów wiekowych. Ostoja ichtiofauny Gostynia z dopływami obejmuje całą zlewnię Gostyni (329,6 km²) i również została wyznaczona dla ochrony potadromicznych gatunków ryb, a po odtworzeniu historycznych szlaków migracji także dla ochrony diadromicznych gatunków ryb. Obejmuje południowo-zachodnią część Myśłowic, ograniczając się do zlewni Przyrwy.

Żaden z odcinków rzecznych w granicach opisywanego obszaru nie został zakwalifikowany do cieków istotnych i szczególnie istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej rzek zgodnie z „Oceną potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce”, opracowaną dla całego kraju. Przemsza wskazywana była natomiast w „Programie ochrony i rozwoju zasobów wodnych województwa śląskiego w zakresie udroźnienia rzek dla ryb dwuśrodowiskowych” jako jeden z cieków do udroźnienia w ostatnim, piątym etapie.

Korytarze ornitologiczne

W przypadku wędrówek awifauny można wskazać zasadniczo 4 główne kierunki przelotów: północny wschód - południowy zachód i północ - południe (w okresie jesiennym) oraz południowy zachód - północny wschód i południe - północ (w okresie wiosennym). W województwie śląskim na podstawie obecności i liczebności wskaźnikowych gatunków lęgowych i migrujących wyznaczone zostały korytarze ekologiczne, które obejmują szlaki migracyjne ptaków i przystanki pośrednie. Najważniejszą rolę pełnią w tym względzie duże rzeki (wraz z ich rozlewiskami) oraz duże zbiorniki zaporowe (miejsca żerowania, odpoczynku, pierzenia się, gromadzenia się przed odlotem) i niezamierzające zimą odcinki cieków. Na terenie Myśłowic zidentyfikowany został fragment przystanku pośredniego o randze regionalnej – Stawy Szopienickie, a w bezpośrednim sąsiedztwie południowych granic miasta drugi przystanek – Zbiornik Dzieńkowice. Stawy Szopienickie to przystanek obejmujący 9 zbiorników, spośród których w granicach opisywanego obszaru leżą tylko stawy Hubertus III i IV. Obserwacje ornitologiczne poczynione dla tego obszaru wykazały dotychczas występowanie 54 gatunków lęgowych, 99 gatunków ptaków przelotnych, zatrzymujących się na stawach lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, 9 gatunków przelotnych, niezatrzymujących się na stawach oraz 53 gatunki ptaków przylatujących w okresie zimowym. Rangę regionalnego korytarza ornitologicznego posiada natomiast dolina Przemszy. Korytarz ten rozciąga się zgodnie z nazwą wzdłuż Przemszy i Czarnej Przemszy od Zalewu Przeczyckiego (regionalnego przystanku) na północy aż do ponadregionalnego korytarza Doliny Górnej Wisły na południu, łącząc zbiorniki wodne we wschodniej i środkowej części Metropolii Górnośląskiej i umożliwiając ptakom przemieszczanie się w kierunku południowym do Doliny Górnej Wisły i dalej. Z doliny (także poza granicami Myśłowic) oraz z terenów do niej przyległych podano 98 gatunków ptaków, w tym 65 lęgowych i 33 odnotowane w czasie wędrówek i zimowania. W okresie surowych zim Przemsza odgrywa istotną rolę dla krzyżówki, perkoza, kokoszki, śmieszki i cyraneczki. Najważniejszą funkcję pełnią jednak przede wszystkim związane z nią przystanki pośrednie – zbiorniki wodne.

Korytarze teriologiczne

Korytarze ekologiczne dla ssaków zostały na terenie województwa śląskiego wyznaczone dla dwóch grup ssaków: dużych ssaków drapieżnych (wilka i rysia) oraz dzikich ssaków kopytnych (jelenia, a pomocniczo sarny i dzika), z uwzględnieniem obszarów węzłowych, a więc rozległych obszarów leśnych, stwarzających dogodne warunki bytowania dla populacji analizowanej grupy gatunków. W zachodniej części miasta, w obrębie lasów myśłowickich, na południe od autostrady A4, zlokalizowany jest najbardziej wysunięty na północny-zachód fragment obszaru węzłowego dla ssaków kopytnych o nazwie „Lasy Murckowskie”. Lasy Murckowskie to stosunkowo niewielki obszar leśny położony wokół Katowic, wyznaczony jako ostoja jeleni, saren i dzików. W jego obrębie występują także introdukowane danielę, a pojedynczo pojawiały się nawet łosie. Fragment ostoji w granicach Myśłowic to właściwie jedyny zwarty obszar leśny miasta, który jest integralny z Lasami Murckowskimi.

Korytarze chiropterologiczne

Mimo zdolności lotu nietoperze są dużo bardziej niż ptaki wrażliwe na antropogeniczną fragmentację siedlisk i ograniczenie łączności między poszczególnymi ich płacami. Zdecydowanie negatywnie reagują na izolację wysp leśnych w krajobrazie rolniczym gatunki latające wolno i na niewielkiej wysokości, (np. nocek Brandta) najsilniej uzależnione od dostępności liniowych elementów krajobrazu jako tras przelotu i unikające wylatywania na otwartą przestrzeń. Chociaż niektóre gatunki nietoperzy mogą swobodnie przelatywać nad krótkimi fragmentami niezadrzewionymi to jednak spadek zagęszczenia liniowych elementów krajobrazu oraz powstawanie nieciągłości w ich sieci wpływa negatywnie na aktywność i liczebność np. karlika malutkiego oraz mroczka późnego, co sugeruje, że krajobrazy ubogie w takie

elementy stają się nieatrakcyjne dla tych nietoperzy. Bogactwo gatunkowe nietoperzy jest znacznie niższe w bardzo małych płatach lasów śródpolnych, w porównaniu z większymi kompleksami.

Najlepszymi liniowymi elementami krajobrazu wykorzystywanymi przez nietoperze jako korytarze są rzeki, zwłaszcza te o zadrzewionych brzegach oraz drogi. Ten ostatni element niesie jednak za sobą duże zagrożenie dla nietoperzy, które regularnie giną w wyniku kolizji z pojazdami.

W województwie śląskim podjęto próbę wyznaczenia korytarzy chiropterologicznych o randze lokalnej, które zapewniają potencjalne możliwości przemieszczania się nietoperzy między kryjówkami dziennymi a żerowiskami oraz korytarzy o randze regionalnej, które łączą ze sobą miejsca schronień nietoperzy (kolonie lęgowe, zimowiska, miejsca rojenia). Do korytarzy regionalnych zaliczono m.in. pas wzdłuż koryta Przemszy.

Korytarze spójności

Korytarze spójności obszarów chronionych stanowią obiekty niezbędne dla zapewnienia wzajemnej łączności wieloprzestrzennych form ochrony przyrody w województwie śląskim (przy uwzględnieniu stanu systemu obszarów chronionych na 30 lipca 2007 r.).

W granicach Myśłowic znajduje się fragment korytarza o randze międzynarodowej „Przemsza”. Biegnie on wzdłuż doliny Czarnej Przemszy i Przemszy od obszaru chronionego krajobrazu Otuliny Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki na północnym wschodzie aż do korytarza spójności „Wisła” na południu. W obrębie miasta korytarz obejmuje dolinę Przemszy. Korytarz ten łączy się z korytarzem o randze regionalnej „Brynica” oraz, już poza obszarem miasta, z korytarzem o randze krajowej „Biała Przemsza i Sztola” - łączącym otulinę Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz Parku Krajobrazowego Dolinki Krakowskie z korytarzem spójności „Przemsza”.

Wśród wytycznych dla ochrony, udrażniania i zagospodarowania korytarzy spójności zaproponowano objęcie ich ochroną w formie obszarów chronionego krajobrazu oraz opracowanie planów ochrony tych obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki kształtowania, utrzymania i przywracania funkcji korytarzowej.

Korytarze ekologiczne niższego rzędu

Poza przedstawionym systemem korytarzy ekologicznych o randze regionalnej lub wyższej, zidentyfikowanych w skali całego województwa, ważnym elementem sieci powiązań przyrodniczych są obszary zapewniające spójność w skali lokalnej i ponadlokalnej. Korytarze lokalne tworzą zazwyczaj dość złożoną sieć i obejmują właściwie wszystkie pozostające w łączności obszary biologicznie czynne, a nierzadko również tereny w pewnym zakresie antropogenicznie przekształcone. Jako korytarze ponadlokalne należy natomiast traktować relatywnie wąskie tereny, odróżniające się od otaczającego tła, które łączą obszary pełniące funkcje przyrodnicze (a zwłaszcza o wysokich walorach przyrodniczych) w skali subregionalnej (gmina wraz z najbliższym otoczeniem) lub zapewniające ich powiązanie z korytarzami wyższej rangi (regionalnymi i ponadregionalnymi). W przeważającej mierze rolę tę odgrywają doliny cieków, które ze względu na swój liniowy charakter są w naturalny sposób predysponowane do pełnienia funkcji korytarzowej. Wypełnienie tej roli uzależnione jest jednak od typu i stanu występujących w nich siedlisk, a także ciągłości morfologicznej samych cieków i stanu ich wód (ilościowego i jakościowego). Nie bez znaczenia są również tereny użytkowane jako łąki, różnego typu zakrzewienia i zadrzewienia, a nawet nieintensywne uprawy rolne czy niektóre nieużytki. W przypadku Myśłowic korytarze ponadlokalne związane są przede wszystkim z dolinami cieków: Boliny, Przywry i Rowu Kosztowskiego. Nadanie w ramach tych obszarów wysokiej rangi funkcji przyrodniczej, utrzymanie istniejących powiązań i przywracanie ich na odcinkach, na których łączność została przerwana (np. dolny odcinek Boliny) jest szczególnie ważne dla właściwego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta.

5. Ochrona przeciwpowodziowa

5.1. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie miasta

Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, na obszarze Myśłowic zostały opracowane dla dolin Przemszy i Brynicy rzeki Przemszy (2013 r.). Obszary zagrożenia powodziowego (wykraczające poza międzywale lub wysoki brzeg) obejmują tylko niewielki fragment terenu, w rejonie osadników w Dzieńkowicach. Są to obszary:

- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %, (czyli raz na 500 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1 %, (czyli raz na 100 lat).

Jak wynika z mapy zagrożenia powodziowego, w przypadku wystąpienia powodzi o prawdopodobieństwie 1%, głębokość zalania terenu nie przekroczy 1 m, a powierzchnia zalanych terenów wyniesie 4,1 ha. W przypadku wezbrania o prawdopodobieństwie 0,2% powierzchnia zalana wzrasta do 5,0 ha.

Ryzyko powodziowe w dotychczas wyznaczonych obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie jest znaczące - nie występuje w nich zabudowa mieszkaniowa ani gospodarcza.

Obszary zagrożone powodzią o prawdopodobieństwie 1%, stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy Prawo wodne. Zgodnie z artykułem 166.1 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 ze zm.) projekty m.in.: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gminnych programów rewitalizacji, decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego – wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Dokonując uzgodnień uwzględnia się prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie.

Istnieje również zagrożenie powodziowe ze strony Boliny (nie objętej mapą zagrożenia powodziowego). W tym przypadku o zagrożeniu można wnioskować na podstawie historycznych powodzi z 1997 i 2010 r.. Zagrożone są tereny w pobliżu ul. Rzemieśniczej oraz rejon ogródków działkowych "Wyzwolenie". O ile w pierwszym przypadku zagrożone tereny stanowią nieużytki, to w przypadku ogródków działkowych oprócz zagrożenia dla mienia (zagrożenie dla zdrowia lub życia ludności jest znikome) dochodzi również do skażenia gleb uprawianych przez działkowców silnie zanieczyszczonymi wodami rzeki.

Należy zwrócić uwagę na zjawisko występowania podtopień w dolinie Przemszy i Brynicy podczas bardzo wysokich stanów wód tych rzek – uniemożliwiających odbiór wód opadowych z systemu kanalizacji deszczowej. Zjawiska takie wystąpiły w 1997 i 2010 r. i objęły powierzchnię co najmniej 4 ha w rejonie śródmieścia.

5.2. Obszary zagrożone podtopieniami

Na terenie miasta występuje duży problem związany z występowaniem podtopień terenu wodami opadowymi oraz zalewaniem piwnic przez płytko zalegające wody podziemne. Problem ten ulega często zaostrzeniu w przypadku występowania osiadań terenu na skutek podziemnej eksploatacji węgla. Zalewanie posesji i piwnic występuje na ogół w miejscach, gdzie warunki fizjograficzne nie były sprzyjające lokowaniu zabudowy mieszkaniowej, tj. na terenach pierwotnie podmokłych lub wzdłuż naturalnych osi koncentracji

i spływu wód deszczowych. Zagrożenie podtopieniami wodami opadowymi występuje w miejscach, gdzie następuje przegradzanie suchych dolinek oraz innych osi spływu wód opadowych po stokach. Często więc wynika z niewłaściwego kształtowania rzeźby terenu na działkach budowlanych, utrudniającego swobodny spływ wód deszczowych do kanalizacji i wód powierzchniowych. Osobną kategorię stanowią tereny przekształcone antropogenicznie. Należą do nich przede wszystkim niecki obniżenia terenu.

Szczególny przypadek na terenie miasta stanowią tereny bezodpływowe. Obszary te są w praktyce pozbawione możliwości naturalnego (grawitacyjnego) odprowadzania wód z powierzchni terenu do wód płynących. Stanowią je tereny, które uległy obniżeniu w wyniku osiadań terenu na skutek eksploatacji węgla. Największy teren bezodpływowy znajduje się w rejonie ul. Plebiscytowej. Wody opadowe z tego obszaru są odprowadzane rurociągiem przy pomocy pomp. Ewentualne przerwanie pracy pomp (awaria, przerwa w zasilaniu) może skutkować wystąpieniem podtopień.

Podczas powodzi w maju 2010 r. odnotowano ponad 60 zgłoszeń związanych z podtopieniami. Dotyczyły one głównie zalewnia: posesji, piwnic, budynków, garaży, ulic, obiektów infrastruktury technicznej, a także niedrożności systemu odwadniania (kanałów deszczowych, rowów) oraz zagrożenia stabilności skarp.

Zapobieganie, wyżej opisanym, istniejącym i potencjalnym zagrożeniom powinno polegać na ograniczaniu zabudowy w dnach dolin rzecznych, w tym również formowania nasypów pogarszających naturalną retencję dolinową, wzdłuż osi skoncentrowanego spływu wód opadowych oraz na innych terenach o płytko zalegających wodach gruntowych. W przypadku terenów już zurbanizowanych zasadne jest działanie na rzecz zwiększania przepustowości kanalizacji deszczowej, a zwłaszcza otwartych rowów odprowadzających wody deszczowe. Skuteczność działania systemu odprowadzania wód opadowych na terenach zurbanizowanych może być poprawiana poprzez zwiększanie retencyjności zlewni (suche zbiorniki burzowe, zbiorniki zbierające deszczówkę w obrębie poszczególnych posesji). Działania na rzecz zwiększania retencji mogą przynosić największe pożądane efekty na terenach, gdzie w podłożu występują utwory gliniaste ograniczające infiltrację wód do gruntu (słaba retencja gruntowa).

5.3. Działania w zakresie zapobiegania zagrożeniom wodnym

Jak wykazano w rozdziałach 5.1 i 5.2 zagrożenia powodziowe, związane głównie z podtapianiem terenów, stanowią istotny problem w mieście. Należy zauważyć, że procesy związane z rozwojem nowej zabudowy, w tym zwiększanie się powierzchni nieprzepuszczalnych lub słabo przepuszczalnych (ulic, parkingów, dachów budynków) prowadzą do zwiększania się wielkości odpływów w zlewniach. Jednocześnie wraz z ocieplaniem klimatu rośnie prawdopodobieństwo występowania ekstremalnie dużych opadów deszczu. Przekłada się to na zwiększanie zagrożeń wodnych. Należy zakładać, że w przyszłości zjawiska obserwowane np. w 2010 r. będą się powtarzać, a ich nasilenie może być większe. Przykładem może być chociażby zaobserwowany nad częścią Katowic opad nawałny z lipca 2019 r., kiedy podczas 1 godziny spadło 74 mm deszczu (wg stacji meteorologicznej Muchowiec), czyli mniej więcej tyle ile wynosił opad dobowy nad Myśłowicami w maju 2010 r., w czasie powodzi. Suma opadu odnotowanego w Katowicach znacznie przekroczyła wielkość opadu o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 100 lat, wyliczonego według starszych ciągów danych opadowych. Według publikacji z lat 80. ubiegłego wieku prawdopodobieństwu wystąpienia opadu = 1% (raz na 100 lat) odpowiadała suma opadu godzinowego równa 50 mm. Oznacza to, że realne jest wystąpienie zagrożeń znacznie przewyższających te z 2010 r.

Według prognoz zawartych w Opracowaniu ekofizjograficznym... (2015), dotyczących odpływu z małych zlewni na terenie miasta, z uwzględnieniem rozwoju nowej zabudowy dopuszczonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Myśłowic (2008), objętości odpływów

i wielkości przepływów maksymalnych podczas trwania wezbrania mogą wzrosnąć odpowiednio do 86 i 93% (scenariusz zakładający wystąpienie opadu 30 mm w ciągu 30 minut) lub do 46 i 51% (scenariusz zakładający wystąpienie opadu 50 mm w ciągu 60 minut). Dla większości analizowanych zlewni przyrost ten może być znaczący (co najmniej kilkunastoprocentowy).

Mając na uwadze tendencje do zwiększania się wielkości odpływu powierzchniowego, konieczne jest podejmowanie działań/decyzji zapobiegających lub ograniczających zagrożenia wodne. Można do nich zaliczyć:

- pozostawianie wolnych od zabudowy terenów zagrożenia powodziowego (obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów zalewanych lub podtapianych podczas historycznych powodzi;
- prowadzenie zabiegów hydrotechnicznych (zwiększanie przepustowości koryt cieków naturalnych i rowów, udrażnianie przepustów);
- ochrona den dolin przed zabudową, w tym kształtowanie korzystnych warunków retencji dolinowej;
- budowa zbiorników retencyjnych, w tym zwłaszcza tzw. suchych zbiorników – napełniających się okresowo podczas wezbrania.

Najlepszym sposobem na osiągnięcie celu, jakim jest ograniczanie zagrożeń wodnych, a jednocześnie możliwym do realizacji narzędziami planowania przestrzennego, jest kształtowanie korzystnych warunków retencji wód. W Opracowaniu ekofizjograficznym... (2015) wskazano fragmenty dolin o istotnym znaczeniu retencyjnym (cechujące się znaczną retencją dolinową), gdzie również zasadne jest lokowanie obiektów małej retencji. Spośród tych dolin wyróżniono ponadto fragmenty newralgiczne, szczególnie istotne dla możliwości przeciwdziałania skutkom powodzi. Należą do nich niektóre fragmenty dolin w rejonie Brzezinki, łąki śródlęśne w dolinie Rowu Kosztowskiego oraz dolina Boliny powyżej ul. Katowickiej. Doliny te cechują się dużą możliwością opóźniania odpływu poprzez znaczną retencję dolinową. Rozlewanie się wód w tych częściach miasta nie powoduje istotnych strat materialnych. Ewentualna regulacja odpływu i co się z tym wiąże jego przyspieszenie może powodować zwiększenie zagrożenia w niższych częściach dolin.

6. Warunki przewietrzania

Warunki przewietrzania są ogólnie najkorzystniejsze w partiach grzbietowych wzniesień oraz na ich stokach o ekspozycji zachodniej lub południowej. Najmniej korzystne są z kolei w dolinach o przebiegu północ - południe lub północny zachód - południowy wschód. Duży wpływ na warunki przewietrzania ma pokrycie terenu, a szczególnie wysokość i układ zabudowy.

Dolina Przemszy jest położona niekorzystnie w stosunku do przeważających kierunków wiatrów. W rejonie dzielnic: Piasek, Stare Miasto i Słupna wiatry zachodnie i południowo-zachodnie są tłumione przez wyniesienie Płaskowyżu Murcek z kulminacją w rejonie skrzyżowania ulic Chopina i Moniuszki. Wysokość względna w stosunku do dna doliny Przemszy przekracza 50 m, a dodatkowo występuje wysoka zabudowa. Następuje zatem wyraźne zmniejszenie, nawet 2-3 krotne, prędkości wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich. Podobne – niekorzystne warunki przewietrzania występują w Dzieńkowicach, gdzie przy zachodnich lub południowo-zachodnich wiatrach część zabudowy znajduje się w tzw. cieniu aerodynamicznym (prędkość wiatru w stosunku do warunków na wierzchołku spada do 30%). Ponadto mniej korzystne warunki przewietrzania (okresowo pogorszone) występują w dolinach: Boliny, Cieką Brzęczkowskiego oraz Cieką Ławckiego. W Brzezince, gdzie silnie zabudowana jest dolina Cieką Brzezińskiego, a jednocześnie wokół występują wysokie nasypy: autostrady, drogi ekspresowej (DK1) oraz linii kolejowej Myślowice – Oświęcim, przewietrzanie jest pogorszone głównie za przyczyną czynników antropogenicznych. Na terenach słabo przewietrzanych, w miejscach, gdzie występuje ponadto duża koncentracja źródeł emisji zanieczyszczeń (szczególnie tzw. niskiej emisji i spalin samochodowych) istnieją sprzyjające warunki do dużej koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Na pozostałym obszarze miasta warunki przewietrzania są na ogół korzystne. Mogą być one lokalnie pogorszone na skutek niekorzystnego układu zabudowy, nasypów antropogenicznych lub zieleni wysokiej.

Napływ świeżego powietrza w rejonie Śródmieścia, zwłaszcza w okresie zimowym jest wzmacniany poprzez tzw. miejską wyspę ciepła tworzącą się w rejonie skoncentrowanej zabudowy centrum miasta i Janowa Miejskiego. Nieco wyższa temperatura powietrza powoduje też niewielkie różnice ciśnień pomiędzy centrum miasta, a terenami otaczającymi, co wymusza nieco większy ruch powietrza. Istotne jest to w warunkach pogody inwersyjnej, kiedy wiatr prawie nie wieje (występują cisze). Wówczas zużyte, zanieczyszczone powietrze, spływa ku obniżeniom (dolina Boliny, Przemszy), skąd musi być usuwane na zewnątrz. Z tego powodu doliny tych dwóch cieków stanowią najistotniejsze korytarze wentylacyjne w tej części miasta. Ich prawidłowe funkcjonowanie zależy od drożności – braku barier w postaci wysokich nasypów usytuowanych poprzecznie do osi doliny lub zwartej i wysokiej zabudowy, a także pokrycia zielenią, która sprzyja oczyszczaniu powietrza.

Poza centrum miasta, tj. w Brzęczkowicach i dzielnicach południowych zjawisko miejskiej wyspy ciepła jest słabo zauważalne. O napływie powietrza decyduje wyłącznie kierunek i prędkość wiatru modyfikowany przez czynniki orograficzne i zabudowę oraz pokrycie terenu. W dzielnicach południowych rolę korytarzy wentylacyjnych, którymi odprowadzane jest zużyte i zanieczyszczone powietrze pełnią głównie doliny o przebiegu równoleżnikowym (Cieką Brzezińskiego, lewobrzeżnego dopływu Przrywy, a zwłaszcza Rowu Kosztowskiego).

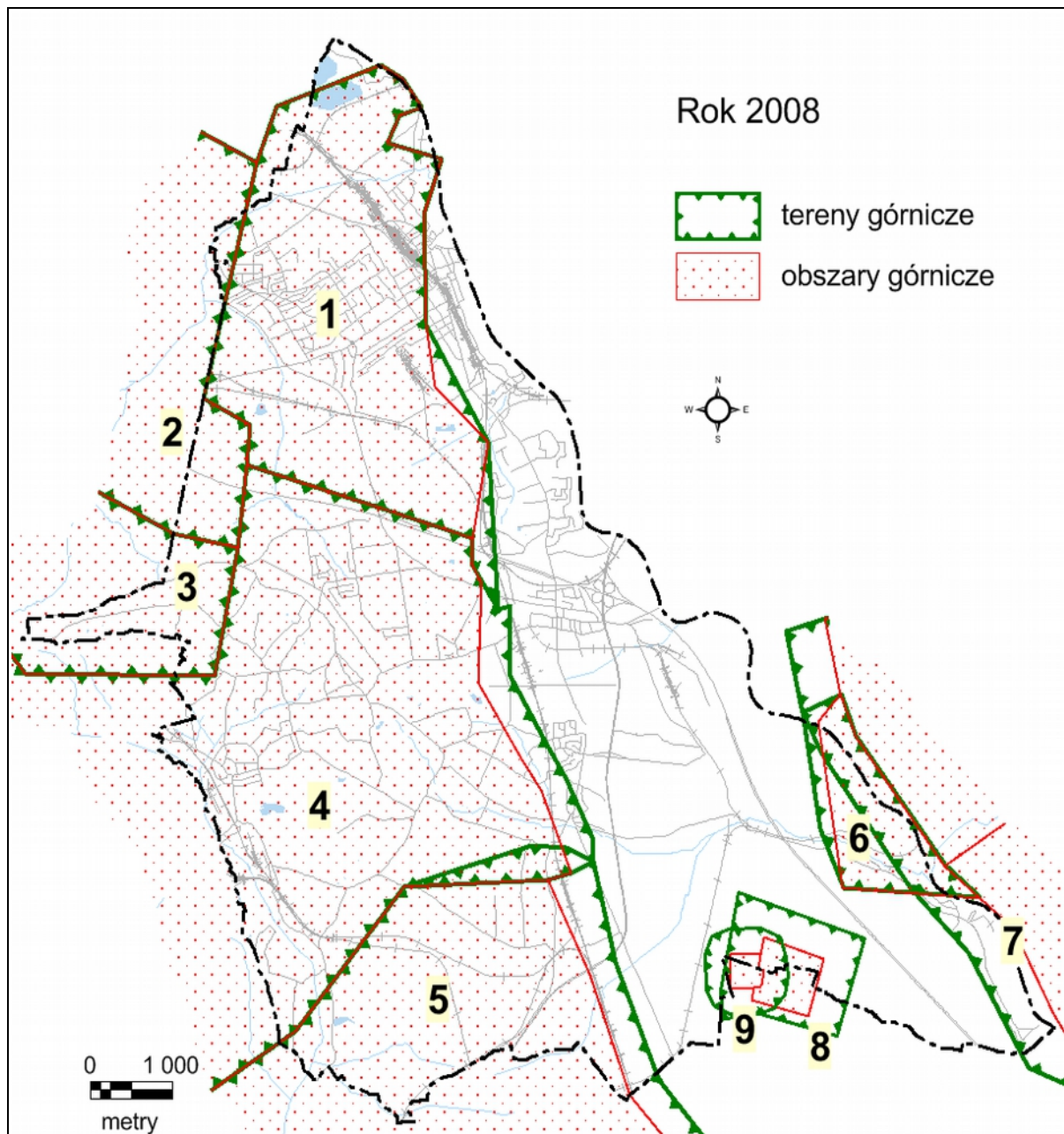
Dla wskazanych na mapie obszarów, które ze względu na warunki topoklimatyczne cechują się słabymi warunkami przewietrzania oraz są predysponowane do koncentracji zanieczyszczeń w przy powierzchniowej warstwie atmosfery, powinno się preferować luźne formy zabudowy, z pozostawieniem dużych odległości między budynkami, a także zapewniać duży udział terenów zieleni. Należałoby też wykluczać funkcje, z którymi wiąże się znacząca emisja zanieczyszczeń powietrza.

7. Górnictwo

7.1. Obszary i tereny górnicze - zmiany w okresie 2008-2019

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Miasta Myślowice (2008) zawarto, zgodnie z ówczesnym stanem formalno – prawnym, siedem obszarów i terenów górniczych ustanowionych w koncesjach na wydobywanie kopaliny ze złóż węgla kamiennego oraz dwa obszary i tereny górnicze ustanowione w koncesjach na eksploatację złóż kamieni łamanych i blocznych (dolomitu).

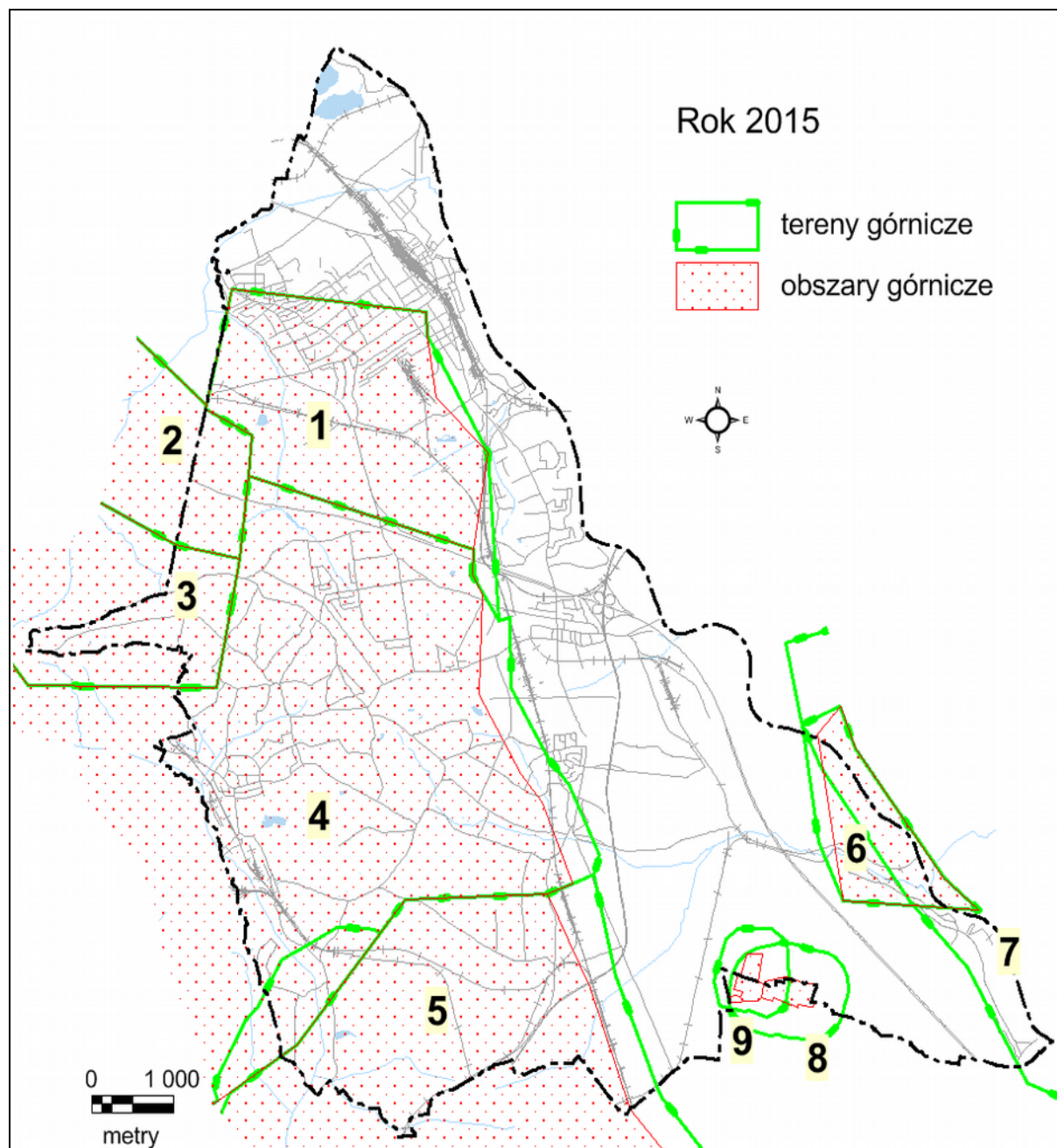
Rys. 1. Obszary i tereny górnicze w Myślowicach w roku 2008 (według suikzp).

Objaśnienia: 1 – OG Myślowice i TG Myślowice I; 2 – OG i TG Janów; 3 – OG i TG Giszowiec I; 4 – OG i TG Wesoła II; 5 – OG i TG Łędziny I; 6 – OG i TG Dzieńkowice; 7 – TG Jaworzno-Jeleń (OG Jaworzno II oraz OG Jeleń poza granicami Myślowic); 8 – OG i TG Imielin-Rek I; 9 – OG i TG Imielin – Północ II.

W latach 2008 – 2015 dokonano zmian granic terenu górniczego Łędziny I, wyznaczono nowe obszary i tereny górnicze dla eksploatacji dolomitu w złożach Imielin-Rek oraz Imielin-Północ, znacznie zmniejszono obszar górniczy Mysłowice i teren górniczy Mysłowice I oraz obszar i teren górniczy Janów.

Rys. 2. Obszary i tereny górnicze w Mysłowicach w roku 2015 (według opracowania ekofizjograficznego)

Objaśnienia: 1 – OG Mysłowice i TG Mysłowice I; 2 – OG i TG Janów; 3 – OG i TG Giszowiec I; 4 – OG i TG Wesola II; 5 – OG i TG Łędziny I; 6 – OG i TG Dzieńkowice; 7 – TG Jaworzno-Jeleń (na mapie nie zaznaczono OG Jaworzno II oraz OG Jeleń położonych poza granicami Mysłowic); 8 – OG i TG Imielin-Rek II; 9 – OG i TG Imielin – Północ III.

W latach 2016 - 2019 ponownie zmniejszono obszar i teren górniczy Janów, który w aktualnych granicach nie obejmuje już terenu Mysłowic, zmniejszono obszar i teren górniczy Wesola II, wyznaczono obszar górniczy Jaworzno w miejsce obszaru Jaworzno – Jeleń (w nieznacznie mniejszych granicach) oraz wyznaczono obszar i teren górniczy Brzezinka I (por. rys. nr 3).

7.2. Obecna działalność wydobywcza, likwidacyjna oraz ujawnione zamierzenia

W granicach administracyjnych Myśłowic eksploatację węgla kamiennego lub węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej prowadzą aktualnie kopalnie Polskiej Grupy Górniczej S.A. oraz TAURON Wydobycie S.A..

PGG S.A. Oddział **KWK Murcki – Staszic** eksploatuje złożę węgla kamiennego i metanu Staszic w obszarze górniczym „Giszowiec I” na podstawie koncesji nr 136/94 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 26.08.1994 r., zmienionej decyzją GK/WK/pk/1440/98. Koncesja ma ważność do 13.08.2020 r. W odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do zmiany studium poinformowano (pismo 62/TMG/PJ/6521/2019 z dn. 28.10.2019r.), że kopalnia jest w trakcie opracowywania dokumentacji w celu przeprowadzenia procedury przedłużenia okresu obowiązywania koncesji nr 136/94. Nie podano na jaki okres przedsiębiorca planuje przedłużyć koncesję. Poinformowano, że mogą ujawniać się deformacje ciągle w granicach I – III kategorii, oraz że „obecnie precyzyjne określenie zakresu występowania poszczególnych kategorii terenu górniczego i wartości prognozowanych obniżeń powierzchni terenu należy traktować jako przybliżone”. Mapa załączona do w/w pisma nie zawiera jednak żadnych prognozowanych wpływów.

PGG S.A. Oddział **KWK Myśłowice – Wesola** eksploatuje złożę węgla kamiennego i metanu Wesola w obszarze górniczym „Wesola II” na podstawie koncesji nr 134/93 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 26.08.1994 r., zmienionej decyzjami BKK/PK/905/95 z dnia 31.05.1995r., BKK/PK/1088/95 z dnia 28.06.1995r. oraz decyzją Ministra Środowiska z dn. 24.10.2018r. DGK-VI.4771.29.2018.RS.5 określającą nowe, aktualne granice OG i TG „Wesola II”. Koncesja ma ważność do 31.08.2020 r. W odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do zmiany studium przedsiębiorca poinformował (pismo L.dz. 60/D/DT/TMG/MD/GM/453/2019 z dn. 22.10.2019r.) o podjętych działaniach zmierzających do wydłużenia okresu ważności w/w koncesji do sierpnia 2043r. z zachowaniem dotychczasowych warunków prowadzenia eksploatacji. Nie przekazano żadnych informacji na temat prognozowanych wpływów zamierzonej eksploatacji na powierzchnię terenu.

PGG S.A. Oddział **KWK Piast – Ziemowit**, eksploatuje złożę węgla kamiennego Ziemowit w obszarze górniczym „Łędziny I” na podstawie koncesji nr 163/94 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 26.08.1994 r., zmienionej decyzją BKK/PK/1901/96 oraz decyzją Ministra Środowiska DGe/RR/487-1731/2003 z dnia 14.03.2003r. Koncesja ma ważność do 31.08.2020 r. Kopalnia od dłuższego czasu nie podejmowała wydobywania w części złoża położonej pod terenem Myśłowic mimo konsekwentnego przedstawiania takich planów. W piśmie 73/D/TMG/MD/AD/15744/2019 z dn. 28.10.2019 r., będącym odpowiedzią na zawiadomienie o przystąpieniu do zmiany studium, nie wspomniano o zamiarze przedłużenia okresu ważności koncesji nr 163/94.

TAURON Wydobycie S.A. **Zakład Górniczy „Sobieski”** prowadzi wydobywanie węgla kamiennego ze złóż Brzezinka 1 i Dzieckowice, a także z położonego w sąsiedztwie Myśłowic złoża Jaworzno.

Eksploatacja złoża Dzieckowice prowadzona jest na podstawie koncesji nr 1/2004, udzielonej przez Ministra Środowiska dnia 12.01.2004 r., wyznaczającej obszar górniczy „Dzieckowice” i teren górniczy „Dzieckowice” w Jaworznie i Myśłowicach. Koncesja ma ważność do 31.12.2022 r.

Koncesja nr 1/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r. upoważnia przedsiębiorcę do wydobywania węgla kamiennego ze złoża Brzezinka 1. Minister Środowiska ustanowił w niej obszar górniczy „Brzezinka I”: dla pokładów 211-304/2 w granicach uwidocznionych na załącznikach graficznych¹, natomiast dla pokładów 312/1-318/3 – dodatkowo w przestrzeni poniżej obszaru górniczego Dzieckowice. Jednocześnie z obszarem górniczym wyznaczono teren górniczy „Brzezinka I” o powierzchni 11,0 km² (obejmuje także cały teren górniczy Dzieckowice). Koncesji udzielono na okres do 31 grudnia 2040 r.

¹ na podstawie [Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS](#)

W koncesji nr 6/2016, udzielonej przez Ministra Środowiska dnia 9 grudnia 2016 r., wyznaczono obszar górniczy „Jaworzno” (w całości położony poza terenem Myśłowic) oraz teren górniczy „Jaworzno” (na terenie Myśłowic w granicach mniejszych od terenu górniczego „Jaworzno – Jeleń” ustanowionego poprzedzającą koncesją nr 1/99). Ważność koncesji nr 6/2016 wygasa z dniem 31.12.2040 r.

Złoże kamieni łamanych i blocznych (dolomitu) eksploatowane są częściowo w Imielinie, a częściowo w Myśłowicach przez dwa podmioty.

Kopalnia Dolomitu REK Sp. z o.o., Sp. kom. w Tychach prowadzi eksploatację złoże kamieni łamanych i blocznych Imielin-Rek w obszarze górniczym „Imielin–Rek III”, na podstawie koncesji nr 62/94 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 12.05.1994r., następnie wielokrotnie zmienianej. Obszar i teren górniczy „Imielin–Rek III” został wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Śląskiego nr 800/OS/2019 z dnia 18.03.2019 r. Ważność koncesji upływa z dniem 31.12.2030r. W odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do zmiany studium, pismem z dn. 22.10.2019 r. Kopalnia Dolomitu REK sp. z o.o. sp. k. poinformowała o zamiarze eksploatacji kopaliny ze złoże Imielin-Rek w latach 2025-2030 na wschód oraz na północ od OG „Imielin-Rek III” w granicach administracyjnych Myśłowic. Z uwagi na włączenie zasobów północnej części złoże Imielin-Rek do złoże Myśłowice-Południe (Id MIDAS 19631) zamierzenie to obecnie wydaje się wątpliwe.

"Kopalnia Imielin" Sp. z o.o. w Imielinie prowadzi eksploatację złoże kamieni łamanych i blocznych „Imielin-Północ” w obszarze górniczym „Imielin–Północ V”, na podstawie koncesji nr 32/96 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 30.08.1996 r., zmienionej decyzją Dgwk/LP/487-4776/2000 z dnia 15.09.2000 r., a następnie decyzjami Marszałka Województwa Śląskiego Nr 3094/OS/2007, Nr 359/OS/2009 z dn.11.02.2009r., NR:440/OS/2017 z dn. 10.02.2017r. i NR:2646/OS/2019 z dn. 26.09.2019 r. Koncesja ma ważność do 31.12.2039 r.

Likwidacja zakładów górniczych

Wspomniane powyżej zmiany koncesji zmniejszające obszary górnicze „Myśłowice”, „Janów” i „Wesoła II” wiążą się z przekazywaniem części zakładów górniczych Spółce Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu. SRK S.A. powołana jest do prowadzenia likwidacji kopalń, zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym lub pożarowym w trakcie i po zakończeniu likwidacji kopalń, zagospodarowywania majątku likwidowanych kopalń, zbędnego majątku przedsiębiorstw górniczych, tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności dla pracowników górniczych².

W ślad za decyzją Ministra Środowiska DGK-VI-4771-11/16228/15/TS z dn. 29.04.2015 r. od czerwca 2015 r. rozpoczął działalność Oddział KWK „Myśłowice I”, prowadzący tylko roboty związane z utrzymaniem wyrobisk górniczych i upraszczaniem ich struktury w celu zapewnienia bezpieczeństwa dla ruchu KWK „Myśłowice-Wesoła”. Działalność prowadzona jest w oparciu o umowę użytkowania górniczego do 31.12.2065 r. części górotworu z wyrobiskami niezbędnymi do utrzymania systemu odwadniania oraz likwidowanym szybem Łokietek. Dnia 02.12.2018r. PGG S.A. przekazała SRK S.A. część Ruchu „Myśłowice” KWK „Myśłowice-Wesoła”, wraz z koncesją nr 137/94 oraz część Ruchu „Wesoła” KWK „Myśłowice-Wesoła” wyłączoną z obszaru górniczego „Wesoła II” decyzją Ministra Środowiska DGK-VI.4771.29.2018.TS.5 z dn. 24.10.2018 r. Na tej bazie SRK S.A. utworzyła Oddział KWK „Myśłowice – Wesoła I”. Dla przejętej części Ruchu „Wesoła” SRK S.A. nie posiada koncesji, dlatego oznaczoną partię wyrobisk użytkuje na podstawie umowy użytkowania górniczego, obowiązującej do 31.12.2040 r. Oddział KWK „Myśłowice – Wesoła I” prowadzi roboty górnicze w celu utrzymania odwadniania oraz odprowadzania zużytego powietrza

² § 5. 1 Statutu Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

z wyrobisk należących do PGG S.A. KWK „Mysłowice – Wesola”, a także likwidację zbędnych obiektów, urządzeń i instalacji na powierzchni. Obszary objęte umową użytkowania górniczego oznaczono na rys. 4.

W ślad za decyzją Ministra Środowiska DGK-VI.4771.1.2015.TS z dn. 30.10.2015 r. w SRK S.A. utworzony został Oddział KWK „Wieczorek I”, a następstwem decyzji Ministra Środowiska DGK-VI.4771.5.2018.TS.5 z dn. 29.03.2018 r. było utworzenie Oddziału KWK „Wieczorek II”. Oddziały SRK S.A. nie prowadzą i nie będą prowadzić działalności wydobywczej.

Trwają postępowania w sprawie uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla wydobywania kopaliny w nowych lub zmienianych obszarach górniczych ze złóż:

- I - węgla kamiennego **Imielin Północ** – w projektowanym obszarze górnim Imielin II (wnioskodawca: PGG S.A. KWK Piast-Ziemowit)
 - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach dnia 01.10.2018r. wydał decyzję WOŚ.4235.4.2017.AM.66 o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. *Wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Imielin Północ”*. W związku ze złożeniem odwołań od tej decyzji, dn. 22.10.2018 r. decyzja i akta sprawy zostały przekazane Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.
 - Dnia 14.06.2019 r. inwestor złożył do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach wniosek o nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji WOŚ.4235.4.2017.AM.66. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach dnia 20.08.2019r. wydał postanowienie o nadaniu rygoru natychmiastowej wykonalności w/w decyzji. Dnia 30.08.2019r. wniosek i decyzję przekazano do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska z uwagi na złożenie zażalenia do postanowienia.
 - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska dnia 08.10.2019. (pismo DOŚ-WDS/ZOO.420.145.2018.KN.220) zawiadomił o wyznaczeniu na dzień 14 grudnia 2019 r. nowego terminu rozpatrzenia zażalenia na decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach WOŚ.4235.4.2017.AM.66 z dn. 01.10.2018r. o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. *Wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Imielin Północ”*.
 - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska dnia 29.10.2019r. (pismo DOŚ-WDS/ZOO.420.189.2019.KN.8) zawiadomił o wyznaczeniu na dzień 31 grudnia 2019 r. nowego terminu rozpatrzenia zażalenia na postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dn. 20.08.2019r., znak WOŚ.4235.4.2017.AM.77, nadające rygor natychmiastowej wykonalności decyzji własnej z dn. 01.10.2018 r., znak WOŚ-II.4235.4.2017.AM.66, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. *„Wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Imielin Północ”*.
- II - węgla kamiennego **Brzezinka 3** - w projektowanym obszarze górnim Brzezinka 3 (wnioskodawca BRZEZINKA Sp. z o.o. SKA)
 - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska postanowieniem z dnia 05.07.2019 r., znak: DOŚ-WDS/ZOO.420.80.2019.mko.5, wznowił postępowanie zakończone decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9.11.2016 r., znak: WOŚ.4235.7.2015.KC.55, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pod nazwą: *Wydobywanie węgla kamiennego wraz z kopalnią towarzyszącą ze złoża „Brzezinka 3”*.
 - Dnia 02.12.2019r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zawiadomił (pismo DOŚ-WDS/ZOO.420.80.2019.mko.17) o wyznaczeniu na dzień 31.01.2020 r. nowego terminu załatwienia wniosku w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: *Wydobywanie węgla kamiennego wraz z kopalnią towarzyszącą ze złoża „Brzezinka 3”*.
- III – kamieni łamanych i blocznych (dolomitu) **Imielin-Rek** – w projektowanym obszarze górnim Imielin-Rek IV.
 - Przedsiębiorstwo Kopalnia Dolomitu REK sp. z o.o. sp. k. w Tychach złożyło dn. 07.08.2019r. wniosek o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. *Poszerzenie obszaru eksploatacji złoża wapieni i dolomitów IMIELIN-REK*.
 - Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Katowicach postanowieniem SKO.OSW/41.0/471/2019/13266/BL z dnia 12.09.2019r. wyłączyło Burmistrza Miasta Imielin od wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla w/w przedsięwzięcia i wyznaczyło Prezydenta Miasta Mysłowice do załatwienia sprawy. Prezydent Miasta Mysłowice zawiadomił obwieszczeniem z dn. 10.10.2019 r. o wszczęciu postępowania w przedmiotowej sprawie.

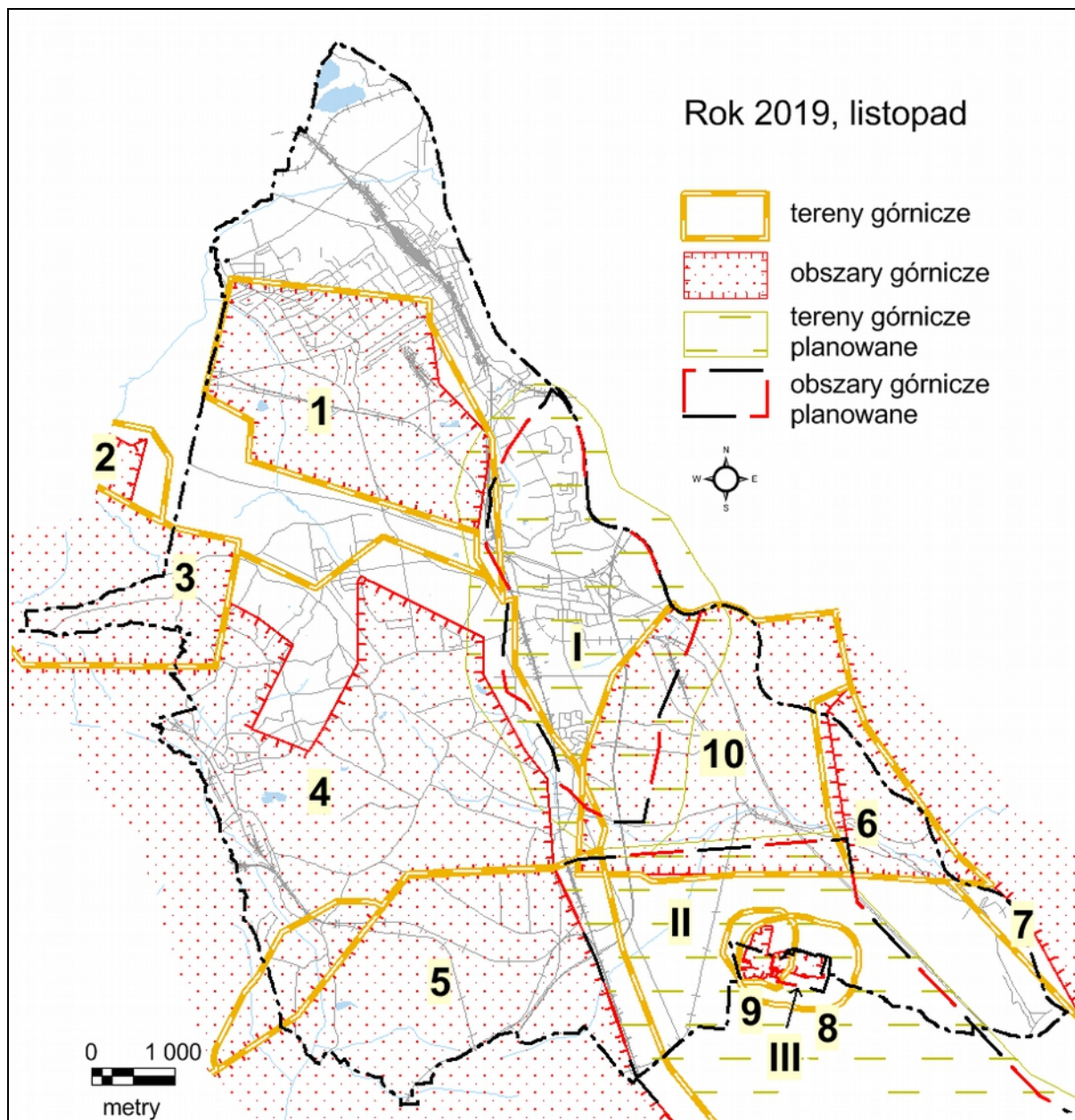
Wniosek dotyczy wydobywania kopaliny ze złoża Imielin-Rek w granicach projektowanego obszaru górnim Imielin-Rek IV, poszerzonego w stosunku do obszaru górnim Imielin-Rek III nieznacznie w kierunku wschodnim (w tym w granicach Mysłowic) oraz w kierunku południowym. Projektowany obszar górnim Imielin-Rek IV ma powierzchnię >26 ha³, tym samym planowane przedsięwzięcie przekracza próg

3 wg pomiaru dokonanego na wektorowym obiekcie poligonalnym (otrzymanym drogą elektroniczną od Przedsiębiorcy) w odwzorowaniu kartezjańskim - 26,1798 ha, w odwzorowaniu sferycznym - 26,09 ha

określony dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – wbrew twierdzeniu przedstawionemu we wniosku przedsiębiorcy.

Aktualne rozmieszczenie i granice obszarów oraz terenów górniczych prezentuje rys. nr 3. Zamieszczono na nim także planowane obszary i tereny górnicze, w przedmiocie których ustanowienia toczą się postępowania administracyjne.

Rys. 3. Obszary i tereny górnicze w Mysłowicach w listopadzie 2019

Objaśnienia: istniejące obszary i tereny górnicze: 1 – OG Mysłowice i TG Mysłowice I; 2 – OG i TG Janów; 3 – OG i TG Giszowiec I; 4 – OG i TG Wesola II; 5 – OG i TG Łęczyny I; 6 – OG i TG Dzieckowice; 7 – TG Jaworzno- (OG Jaworzno poza granicami Mysłowic); 8 – OG i TG Imielin-Rek III; 9 – OG i TG Imielin – Północ V; 10 – OG Brzezinka I pokład 211-304/2 i TG Brzezinka I; planowane obszary i tereny górnicze: I – OG i TG Brzezinka 3 (dla złoża węgla kamiennego Brzezinka 3), II – OG i TG Imielin II (dla złoża węgla kamiennego Imielin – Północ); III – OG Imielin – Rek IV.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie [Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS](#), raportów o oddziaływaniu na środowisko dla planowanych przedsięwzięć oraz informacji otrzymanej z Kopalni Dolomitu Rek Sp. z o.o. drogą elektroniczną.

7.3. Tereny pogórnice – analiza rozpoznania przydatności do zabudowy

W granicach Mysłowic funkcjonowały w II połowie XX wieku obszary górnicze: OG Szopienice I (zlikwidowany decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa ZK/2/6504/95 z dnia 05.07.1995r.) oraz OG Niwka-Modrzejów II (zlikwidowany decyzją Ministra Środowiska Dge/RR/487-2425/2004 z dnia 05.04.2004 r.). Wcześniej, do początku wielkiego kryzysu gospodarczego w końcu lat 20. XX wieku, poza granicami aktualnych terenów górniczych funkcjonowała kopalnia Nowa Przemsza, która pozostała po konsolidacjach 12 mniejszych zakładów, działających od I połowy XIX wieku. Eksploatacja węgla w tych polach górniczych odbywała się od powierzchni do głębokości ok. 200 m. W latach 30. XX wieku z 18 dawnych pól górniczych⁴ utworzono Rządowe (państwowe) pola górnicze. Część tych pól położona poza obecnymi obszarami górniczymi ma charakter terenu pogórnicego⁵.

Wymienione wyżej tereny pogórnice nie były w sposób całościowy oceniane pod kątem występowania miejsc o ograniczonej przydatności do zabudowy. W obrębie pól górniczych d. kopalni Nowa Przemsza oraz w obrębie byłego OG Niwka-Modrzejów II określony został zasięg płytko występujących podziemnych wyrobisk poeksploatacyjnych oraz położenie wyrobisk mających połączenie z powierzchnią.

Kompleksowe kategoryzacje terenów pogórnice w aspekcie przydatności do zabudowy w obrębie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego sporządza się zasadniczo od przełomu XX i XXI wieku, w rezultacie zapotrzebowania wynikłego z programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego. Opracowania te miały częściowo charakter badawczy, służący wypracowaniu metodyki rozwiązania problemu. Na bazie wcześniejszych prac, na zamówienie Ministra Środowiska sporządzono *Zasady dokumentowania warunków geologiczno – inżynierskich dla celów likwidacji kopalń* [red.: H. Woźniak, M. Nieć, 2009] – poradnik metodyczny oceny geologiczno-inżynierskich uwarunkowań prac likwidacyjnych i zagospodarowania terenów likwidowanych i zlikwidowanych zakładów górniczych.

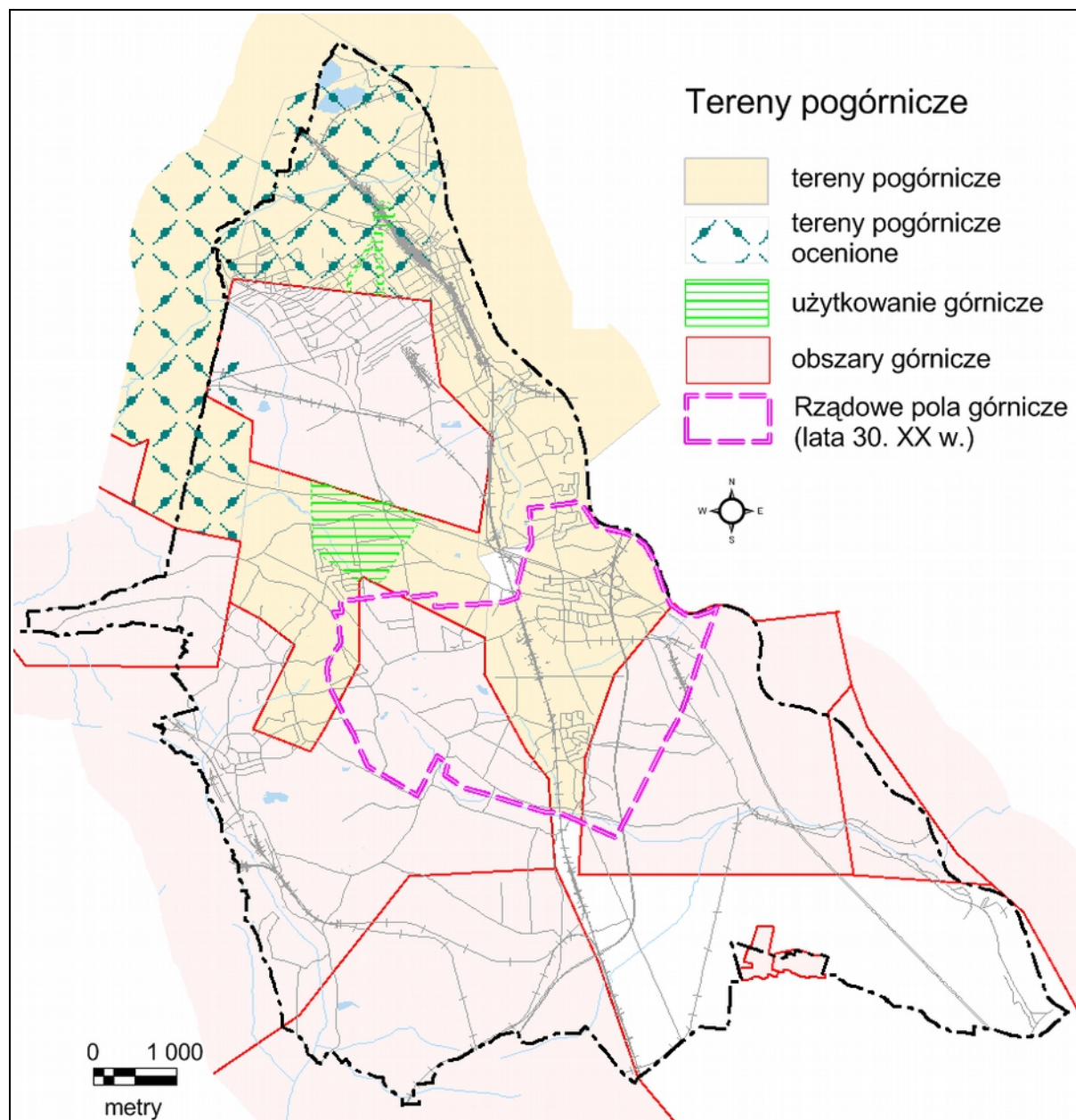
Ekspertyzy w zakresie określenia kategorii przydatności terenu do zabudowy po zakończeniu działalności górniczej w północnej części OG Mysłowice oraz w OG Janów wykonano w oparciu o metodykę cytowanego powyżej poradnika. Tym niemniej w sposobie oceny oraz wyciągniętych wnioskach obie ekspertyzy są miejscami różne. W obu dokumentacjach wyznaczono indywidualne strefy ograniczonej przydatności do zabudowy wokół wyrobisk mających połączenie z powierzchnią, jednak w opracowaniu dotyczącym terenu pogórnicego wydzielonego z OG Mysłowice wszystkim strefom nadano kategorię C, oznaczającą teren silnie przekształcony, nieprzydatny do zabudowy. W analogicznym opracowaniu dla części dawnego OG Janów strefy te zaliczono do kategorii B2.2 - teren przekształcony, warunkowo przydatny do zabudowy - o średnim stopniu zagrożenia deformacjami nieciągłymi ze względu na wyrobiska mające połączenie z powierzchnią, albo do kategorii B2.3. - teren przekształcony, warunkowo przydatny do zabudowy - o dużym stopniu zagrożenia deformacjami nieciągłymi ze względu na wyrobiska mające połączenie z powierzchnią. W dwóch przypadkach te same strefy, położone w obrębie obu obszarów (na terenie Katowic) oceniono w każdej ekspertyzie odmiennie. W ekspertyzie dla terenu pogórnicego po OG Janów skategoryzowano także strefy wychodni uskoków, podczas gdy w dawnym OG Mysłowice ograniczono się jedynie do wrysowania na mapę przebiegu uskoków oraz izolinii miąższości osadów czwartorzędu. Tereny o ograniczonej przydatności do zabudowy ze względu na zagrożenie podtopieniami zidentyfikowano tylko w obrębie b. OG Janów. W obrębie zlikwidowanej części OG Mysłowice nie stwierdzono tego rodzaju zagrożeń. Znaczna część stref bezpieczeństwa wokół szybów zaliczona do kategorii C obejmuje tereny z istniejącą zabudową. Przebudowy tych obiektów, rozbiórka, a także większe prace remontowe w budynkach i ich sąsiedztwie, szczególnie roboty wiążące się powstawaniem silnych

⁴ w tym pola górnicze d. kopalni Karol, położonych w obrębie obecnego terenu górniczego Wesola II

⁵ Nadania górnicze obejmowały w połowie XIX-wieku również tereny położone dalej na południowy wschód, między Krasowami i Kosztowami - do północnej części Dzieckowic oraz doliny Przemszy. Brak informacji by eksploatacja górnicza w tym rejonie wykraczała poza prace poszukiwawcze.

drgań gruntu, powinny być poprzedzone specjalistyczną ekspertyzą geotechniczno – górnictwem dopuszczającą lub wykluczającą planowane przedsięwzięcia.

Rys. 4. Tereny pogórnice w Myśłowicach - listopad 2019

Objaśnienia: tereny pogórnice ocenione – tereny sklasyfikowane pod względem przydatności do zabudowy; użytkowanie górnicze – obszary użytkowane górnictwem przez SRK S.A. położone poza obszarami górnictwem

Źródło: Opracowanie własne

Tereny o ograniczonej przydatności do zabudowy w zlikwidowanych częściach OG Janów oraz OG Myśłowice przedstawiono na mapie nr 4. Rejony w obrębie ocenianych terenów pogórnich nie zaliczone do kategorii od B1 do C zakwalifikowano do kategorii A – przydatnych do zabudowy. Poza terenami ocenianymi przydatność do zabudowy jest ograniczona w obrębie terenów występowania płytko położonych wyrobisk, wokół wyrobisk mających połączenie z powierzchnią (należy przyjąć orientacyjne strefy bezpieczeństwa wokół wyrobisk, dla których nie wyznaczono indywidualnych stref bezpieczeństwa,

o szerokości nie mniejszej niż 20 m od krawędzi szybów). Można również spodziewać się pogorszonych warunków podłoża budowlanego w strefach wychodni uskoków na stropie utworów karbonu występującym bezpośrednio pod cienką pokrywą utworów czwartorzędowych. We wszystkich wskazanych miejscach istnieje ryzyko wystąpienia deformacji nieciągłych. Rejony obarczone zwiększonym ryzykiem wystąpienia deformacji nieciągłych, a także deformacje zarejestrowane przez górnicze służby miernicze przedstawiona na mapie nr 4. W rejonach objętych wpływami prowadzonej współcześnie eksploatacji górniczej ryzyko wystąpienia deformacji nieciągłych się zwiększa. Należy jednak podkreślić, że wystąpienie deformacji typu zapadliskowego w rejonach płytko położonych wyrobisk oraz wokół wyrobisk mających połączenie z powierzchnią (także na terenach uspokojonych górniczo) nie jest przewidywalne. Częstość pojawiania się deformacji typu zapadliskowego jest natomiast dość wyraźnie skorelowana z opadami atmosferycznymi - długotrwałymi lub o dużym natężeniu.

7.4. Obiekty i obszary proponowane do ochrony filarami ochronnymi

Podstawy prawne

Zagadnienie ochrony filarami chroniącymi przed negatywnymi skutkami eksploatacji surowców mineralnych ze złóż kopalin obiekty i obszary wymagające takiej ochrony pojawia się na etapie planowania tej eksploatacji.

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (dalej: PGiG).[t.j. Dz. U. z 2019r., poz.868] wymagają, aby we wniosku o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, poza wymaganiami przewidzianymi przepisami z zakresu ochrony środowiska, określić m.in. sposób przeciwdziałania ujemnym wpływom zamierzonej działalności na środowisko (art. 24 ust. 1. pkt 6), w szczególności poprzez określenie w projekcie zagospodarowania złoża wymagań w zakresie technologii eksploatacji zapewniającej ograniczenie ujemnych wpływów na środowisko. Projekt zagospodarowania złoża dołącza się do wniosku o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin (art. 26 ust. 1 i ust. 3).

Projekty zagospodarowania złóż sporządzane są w granicach projektowanego obszaru górniczego. Powinny m.in. zawierać określenie granic projektowanego obszaru i terenu górniczego, a także, obok uzasadnienia granic planowanej eksploatacji, przedstawienie projektowanych filarów ochronnych, ze wskazaniem obiektów objętych ochroną, uzasadnieniem ich granic oraz określeniem warunków ewentualnej eksploatacji złoża objętego filarem ochronnym⁶.

Przepisy rozdziału I w dziale VI ustawy PGiG - *Planowanie przestrzenne na terenach górniczych* dopuszczają, w przypadku wystąpienia przesłanek do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego (mpzpłg), tj. jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska (art. 104 ust 2) wskazanie w tym planie obiektów lub obszarów do ochrony filarami ochronnymi. Stwierdzenie wystąpienia tych przesłanek jest ocenne i wymaga współpracy gminy z przedsiębiorcą górniczym, co najmniej w zakresie udostępnienia przez przedsiębiorcę aktualnego projektu zagospodarowania złoża.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego oraz w celu ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych, w mpzpłg można określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należyłą ochronę tych obiektów lub obszarów (art. 104 ust. 4 pkt 2 i pkt 3 oraz ust. 5 pkt 1). Równorzędnym celem mpzpłg jest umożliwienie przedsiębiorcy wykonania działalności określonej w koncesji, co w szczególności zapewnia się wskazując w mpzpłg obszary wyłączone z zabudowy bądź takie, w granicach których zabudowa jest dozwolona tylko po spełnieniu odpowiednich

⁶ § 1 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2) i pkt 3) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących projektów zagospodarowania złóż [Dz. U. z 2012r., poz. 511]

wymagań; koszt spełnienia tych wymagań ponosi przedsiębiorca (art. 104 ust 4 pkt 1 oraz ust 5 pkt 2). Przepis art. 104 ust 2 PGiG wprost wskazuje, że mpzptg powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego dla realizacji wszystkich trzech przytoczonych wyżej celów. Tym samym współpraca i osiągnięcie porozumienia przedsiębiorcy z gminą podczas sporządzania mpzptg także są niezbędne. Podkreślić tu należy, że ewentualne określenie w mpzptg, na wniosek przedsiębiorcy, obszarów wyłączonych z zabudowy rodzić może roszczenia odszkodowawcze ze strony właścicieli nieruchomości. Ponieważ przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wskazują gminę jako adresata tych roszczeń, niezbędne dla zabezpieczenia interesów gminy jest zawarcie porozumienia cywilno – prawnego gminy z przedsiębiorcą górnikiem, w którym przedsiębiorca zobowiąże się do zaspokojenia kierowanych do gminy roszczeń właścicieli nieruchomości z tytułu wyłączenia w mpzptg możliwości zabudowy tych nieruchomości.

Przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (dalej: PiZP) [t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1945] stwarzają możliwość określenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny (art. 10, ust. 2, pkt 12). Przepis ten pozwala dokonać przeglądu uwarunkowań dla ewentualnej przyszłej eksploatacji kopaliny w granicach udokumentowanego złoża i ustalić w dokumencie kreującym politykę przestrzenną gminy obiekty i obszary wymagające ochrony przed skutkami eksploatacji kopaliny także w takich przypadkach, gdy w danym momencie brak przedsiębiorców zainteresowanych eksploatacją konkretnego złoża. Nie ma prawnej możliwości określenia w studium dopuszczalności (zakazu) wydobywania kopaliny ze złóż lub jakichś zasad prowadzenia wydobywania. Nie ma natomiast przeciwwskazań legalnych, aby obiekty lub obszary do ochrony filarami ochronnymi wskazać w każdym złożu, także w złożach uznanych za zaniechane. Nie można bowiem całkowicie wykluczyć powstania w przyszłości projektów eksploatacji pozostałych zasobów bilansowych złoża lub ich części. Trzeba jednak pamiętać, że z możliwości, jakie stwarza przepis art. 10, ust. 2, pkt 12 ustawy PiZP należy korzystać w sposób powściągliwy i wyważony. Przepis art. 10, ust. 1, pkt 10 ustawy PiZP bowiem wymaga jednocześnie uwzględnienia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.in. uwarunkowań wynikających z występowania udokumentowanych złóż kopaliny, a także zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla. Z kolei ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1232] (dalej: POŚ) wymaga, aby w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska. W zakresie ochrony złóż kopaliny powyższe wymagania realizuje się przez (art. 72, ust 1, pkt 1 i 2 POŚ):

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopaliny, i racjonalnego gospodarowania gruntami,
- uwzględnianie obszarów występowania złóż kopaliny oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż.

Zasadą podstawową ochrony środowiska przy sporządzaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (a także koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw i planów zagospodarowania przestrzennego województw) jest zasada zrównoważonego rozwoju (art. 71, ust. 1. POŚ). Jest to zasada ustrojowa, zawarta w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Uwzględnienie przyszłych potrzeb eksploatacji złóż nie jest zatem normą bezwzględną i nadrzędną wobec innych aspektów ochrony środowiska, lecz wymaga równoważenia w szczególności z:

- zapewnieniem kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- potrzebami w zakresie ochrony powietrza, gleby, ziemi, wód (w tym stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych – powierzchniowych i podziemnych), ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi,
- zapewnieniem ochrony przyrody (w tym ograniczeń wynikających z objęcia obszarów lub obiektów formami ochrony przyrody), walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych.

Wskazanie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obiektów lub obszarów (wrażliwych elementów środowiska i dóbr materialnych), dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny w granicach wszystkich złóż tworzy dla gminy mocniejsze podstawy do uzgadniania w przyszłości (na podstawie przepisu art. 23, ust. 2a, pkt 1 ustawy PGiG) ewentualnych wniosków o udzielenie koncesji na wydobycie kopalin ze złóż i określenia wymagań ochrony środowiska (w tym dóbr materialnych), jakie organ koncesyjny powinien wprowadzić do treści koncesji. Daje także gminie argumenty na rzecz uwzględnienia ochrony wskazanych w studium obiektów lub obszarów w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia, jeżeli planowana eksploatacja kopaliny ze złoża zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (art. 71, ust. 2 i art. 72, ust. 1, pkt 4) ustawy OÖS). Nabiera to istotnego znaczenia wobec krótkiego terminu uzgodnienia wniosku o udzielenie koncesji. Należy jednak mieć na względzie ograniczenia roli określania w studium obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się filar ochronny, bowiem - w przypadku, gdy istnieje będzie plan miejscowy - podstawą uzgodnienia koncesji będzie nie studium, lecz ów plan, zaś zgodnie z przepisami ustawy PiZP, zakres ustaleń planu miejscowego, który nie jest planem dla terenu górniczego w rozumieniu ustawy PGiG nie przewiduje określania obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się filar ochronny (elementy te można określić jedynie w planie miejscowym dla terenu górniczego, o którym mowa w art. 104 ust. 2 ustawy PGiG, ponadto plan ten jest sporządzany już po udzieleniu koncesji). Zapisy studium mogą natomiast mieć znaczenie przy podejmowaniu decyzji o potrzebie przystąpienia do sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych. Dla potencjalnych koncesjonariuszy przedmiotowe ustalenia studium są ułatwieniem przy sporządzaniu analiz opłacalności podejmowania działalności górniczej, pozwalając już na początku prac wziąć pod uwagę wymagane ograniczenia zakresu eksploatacji. Znacząco zmniejsza się ryzyko ujawnienia się nieprzewidzianych okoliczności na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i/lub koncesji.

Ustawa z dnia 5 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw [Dz. U. poz. 1563], która weszła w życie z dniem 29 sierpnia 2018 r., wprowadziła jednak istotny wyjątek od przytoczonych wyżej przepisów. W art. 205 PGiG dodano ust. 5 o treści: „Zmiana koncesji na wydobywanie węgla kamiennego lub węgla brunatnego ze złoża lub siarki rodzimej wydobywanej metodą otworową, jeżeli dotyczy wydłużenia terminu jej obowiązywania i jest uzasadniona racjonalną gospodarką złożem wymaga opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce wykonywania zamierzonej działalności. Przepisu art. 23 ust. 2a pkt 1 nie stosuje się.” W ustawie OÖS, w art. 72, ust. 2, pkt 2) dodano m.in. literę j) w brzmieniu: „jednokrotnym wydłużeniu terminu obowiązywania koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża, wyłącznie w przypadku gdy wydłużenie koncesji uzasadnione jest racjonalną gospodarką złożem oraz bez rozszerzenia zakresu koncesji”, czym wyłączonego wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach we wskazanym przypadku. Organ koncesyjny w trybie uznaniowym będzie decydował, czy przedstawiony przez przedsiębiorcę dodatek do Projektu zagospodarowania złoża mieści się w zakresie racjonalnej gospodarki złożem.

Obiekty i obszary mogące wymagać ochrony filarami.

Po udokumentowaniu w 2016 r. złoża węgla kamiennego Imielin-Północ (Id bazy MIDAS 18243)⁷ pod terenem Myśłowic zalega, w całości lub częściowo, 15 udokumentowanych złóż węgla kamiennego. Granice tych złóż obejmują łącznie 100% powierzchni terenu miasta. Dodatkowo, pod złożem węgla kamiennego Łędziny (Id MIDAS 7101) znajduje się złożo metanu pokładów węgla o tej samej nazwie (Id MIDAS 14011). Część granic między złożami przebiega ukośnie lub poziomo, więc rzuty pionowe granic poszczególnych złóż miejscami nakładają się. Taki sposób wydzielenia złóż w przestrzeni górotworu skutkuje występowaniem pod ok. 46% terenu Myśłowic dwóch albo trzech złóż węgla kamiennego lub metanu pokładów węgla.

Poniżej zestawiono obiekty i obszary proponowane do wskazania do ochrony filarami ochronnymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W stosunku do propozycji zawarych w *Opracowaniu ekofizjograficznym dla miasta Myśłowice* (2015) lista została rozszerzona, m.in. ze względu na przyjęte założenie wskazania obiektów i obszarów wymagających ochrony w granicach wszystkich złóż węgla kamiennego oraz złoża metanu pokładów węgla. W analizie potrzeb ochrony wybranych obiektów i obszarów uwzględniono również złoża kamieni łamanych i blocznych (dolomitów) oraz granice aktualnych terenów górniczych. Pominęto, jako nieistotne, złoża ilów ceramiki budowlanej.

Tab. 2. Obiekty i obszary proponowane do wskazania w suikzp do ochrony filarami ochronnymi wyznaczonymi w złożach kopalin

Lp	Obiekt/obszar wskazany do ochrony	Złoża kopalin
1	linia kolejowa nr 134 Jaworzno–Szczakowa – Myśłowice (magistralna, AGC)	węgla kamiennego: Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Niwka-Modrzejów, Myśłowice
2	linia kolejowa nr 138 Oświęcim – Katowice (magistralna, AGTC/AGC)	węgla kamiennego: Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Niwka-Modrzejów, Myśłowice
3	linia kolejowa nr 180 Dorota (posterunek odgałęźny) – Myśłowice-Brzezinka (magistralna, AGTC)	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Niwka-Modrzejów, Myśłowice
4	linia kolejowa nr 171 Dąbrowa Górnicza Towarowa – Panewnik (pierwszorzędna, główna linia towarowa)	węgla kamiennego: Myśłowice
5	linia kolejowa nr 179 Tychy – Łędziny – Myśłowice Kosztowy (lokalna, główna linia towarowa)	węgla kamiennego: Imielin Północ, Łędziny, Ziemowit; metanu pokładów węgla: Łędziny
6	autostrada A4 z węzłami drogowymi	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Imielin Północ, Myśłowice, Niwka-Modrzejów, Wesola, Wieczorek
7	droga ekspresowa S1 z węzłami drogowymi (w tym planowanym węzłem Kosztowy II)	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Imielin Północ, Niwka-Modrzejów,
8	RTCN Katowice/Kosztowy - nadajnik telewizyjny wraz z masztami antenowymi	węgla kamiennego: Wesola
9	sieć wodociągów magistralnych GPW S.A. DN 1600 – DN 160	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Imielin Północ, Łędziny, Myśłowice, Niwka-Modrzejów, Wesola, Wieczorek, Ziemowit; metanu pokładów węgla: Łędziny; dolomitu: Imielin-Północ, Imielin-Rek, Myśłowice – Południe ^
10	stacja uzdatniania wody w Wesolej	węgla kamiennego: Wesola

⁷ Dokumentacja geologiczna zatwierdzona decyzją Mnisitra Środowiska DGK-VIII.4741.13.2016.AJ z dn. 03.08.2016r.

ANALIZY POWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH MIASTA MYŚLOWICE

Lp	Obiekt/obszar wskazany do ochrony	Złoża kopalin
11	zbiornik wody pitnej Krasowy	węgla kamiennego: Wesola
12	ujęcia głębinowe wody przemysłowej w szybach Hoffman i Basia	węgla kamiennego: Wesola
13	wodociągi przemysłowe	węgla kamiennego: Imielin Północ, Łędziny, Wesola, Ziemowit; metanu pokładów węgla: Łędziny
14	gazociągi wysokociśnieniowe PGNiG S.A., PSG sp. z o.o. O/Zabrze oraz węzeł gazowniczy	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Imielin Północ, Mysłowice, Niwka-Modrzejów, Saturn, Sienianowice-Szopienice I, Wesola, Wieczorek
15	stacja elektroenergetyczna 110/20/6kV GPZ „Brzezinka”	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka – 2, Brzezinka 3,
16	stacja elektroenergetyczna 110/20/6kV GPZ „Mysłowice”	węgla kamiennego: Mysłowice, Niwka-Modrzejów,
17	obszar zwartej, wielofunkcyjnej zabudowy miejskiej dzielnic centralnych wraz z infrastrukturą	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka – 2, Mysłowice, Niwka-Modrzejów, Wieczorek
18	dwa obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w Brzęczkowicach	węgla kamiennego: Brzezinka *, Brzezinka – 2, Brzezinka 3,
19	cztery sąsiadujące obszary zabudowy usługowo – produkcyjnej, w tym z budynkami wielkopowierzchniowymi (Brzezinka i Kosztowy)	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Brzezinka 3
20	obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na zachód od ul. Kosztowskiej	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka – 2, Brzezinka 3
21	dwa sąsiadujące obszary zabudowy produkcyjno – usługowej w rej. ulic: Dworcowej i Fabrycznej	węgla kamiennego: Brzezinka, Brzezinka – 2, Brzezinka 3, Wesola
22	obszar zwartej zabudowy Dzieńkowic	węgla kamiennego: Brzezinka 1, Brzezinka – 2, Dzieńkowice, Imielin Północ
23	obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej wielo- i jednorodzinnej w Wesolej	węgla kamiennego: Wesola
24	obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, częściowo z zabudową produkcyjną w rej. ulic: Laryskiej i Storczyków (Wesola)	węgla kamiennego: Wesola
25	cztery sąsiadujące obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rej. ulic: 3 Maja, Obrońców Westerplatte (Wesola)	węgla kamiennego: Mysłowice ¹⁾ , Staszic ²⁾ , Wesola

Objaśnienia: ^ - wodociągi DN 1600 biegną w sąsiedztwie złóż, w obrębie terenów górniczych Imielin-Rek III oraz Imielin- Północ; * - tylko obszar południowy, 1) – w części północnej; 2) – w części zachodniej

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku szlaków kolejowych i drogowych odpowiedni poziom ochrony powinien zakładać możliwość stałego korzystania z nich z prędkością projektową, odpowiednią dla danej drogi lub linii kolejowej

Pozostałe obiekty infrastruktury technicznej nie powinny być narażone na oddziaływanie wpływów podziemnej eksploatacji kopalin w stopniu powodującym zakłócenia w ich użytkowaniu. Wodociągi DN 1600 przebiegające na północ i wschód od złóż kamieni łamanych i blocznych (dolomitu) nie powinny znaleźć się w strefie drgań sejsmicznych wywoływanych robotami strzałowymi lub w zasięgu szkodliwego oddziaływania wibracji powstających przy mechanicznym urabianiu złoża. Na obszarach wskazanych do ochrony powinno być możliwe niezakłócone użytkowanie budynków wraz z towarzyszącą infrastrukturą, a deformacje ciągle nie powinny skutkować powstaniem niecek bezodpływowych, których nie można zdrenować metodami grawitacyjnymi.

W przypadku sporządzania projektu zagospodarowania złoża dla nowego, projektowanego obszaru górniczego zasadne jest wyznaczenie w tym projekcie filarów dla ochrony wszystkich obiektów i obszarów wskazanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w obrębie całego projektowanego obszaru górniczego. W przypadku funkcjonujących zakładów górniczych można uznać za wystarczające, jeśli filary ochronne dla ochrony wskazanych obiektów i obszarów wyznaczane będą dla części tych obiektów lub obszarów – w niezbędnym zakresie i w terminach wynikających z postępów eksploatacji kopaliny. Wyznaczenie filarów ochronnych następuje wówczas w trybie zmiany projektu zagospodarowania złoża. (art. 107 PGiG).

Rozmieszczenie obiektów i obszarów proponowanych do ochrony filarem ochronnym przedstawia mapa nr 4.

**Opracowanie zostało wykonane
przez Zespół Biura Rozwoju Regionu Sp. z o.o.**

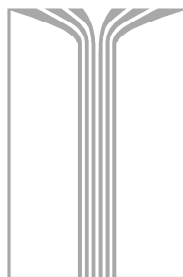
Autorzy opracowania:

WIESŁAW KONIECZNY

ZDZISŁAW WIELAND

Główny projektant studium:

TOMASZ RUBINIEC

BIURO ROZWOJU REGIONU SP. Z O.O.
ULICA ŚRODKOWA 5, 40-584 KATOWICE

tel/fax: 32/251-29-12, 32/205-23-93
e-mail: brr@brr.com.pl